

บทที่ ๓

รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างสังคมคุณธรรมภายใต้แนวคิดธนาคารความดี

เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ ที่ว่า เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างสังคมคุณธรรมภายใต้แนวคิดธนาคารความดีของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลห้วยม้อ อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย ในบทนี้จะกล่าวถึงประวัติ ความเป็นมา รูปแบบ และกระบวนการเสริมสร้างคุณธรรมของบุคคล และสังคมภายใต้แนวคิดธนาคารความดีของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลห้วยม้อ อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นต้นแบบของการนำหลักความดีทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างสังคมคุณธรรม โดยมีประเด็นดังต่อไปนี้

- ๑) ประวัติ ความเป็นมาของวัดศรีเมืองมูล (วัดต้นแบบธนาคารความดี)
- ๒) แนวคิดในการจัดตั้งธนาคารความดีของวัดศรีเมืองมูล
- ๓) หลักการแห่งการเสริมสร้างคุณธรรมภายใต้แนวคิดธนาคารความดี
 - ๔) รูปแบบ กิจกรรม และกระบวนการเสริมสร้างคุณธรรมภายใต้แนวคิดธนาคารความดี
 - ๕) ผลแห่งการเสริมสร้างสังคมคุณธรรมภายใต้แนวคิดธนาคารความดี
 - ๖) การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสังคมคุณธรรม
- ๗) สรุป

๓.๑ ประวัติวัดศรีเมืองมูล วัดต้นแบบธนาคารความดี และการสร้างสังคมคุณธรรม

วัดศรีเมืองมูล^๑ ตั้งอยู่เลขที่ ๗๗ บ้านบวขอนแก่น หมู่ ๘ ตำบลห้วยม้อ อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย รหัสไปรษณีย์ ๕๗๑๒๐ โทรศัพท์ ๐-๕๓๖๕-๘๓๓๖

วัดศรีเมืองมูลหรือวัดบวขอนแก่น เดิมเป็นป่าไม้และแอ่งน้ำขนาดใหญ่ หรือที่ชาวบ้านในขณะนั้นเรียกว่า บวก ในบริเวณนั้นมีความอุดมสมบูรณ์ในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก และในปี พ.ศ. ๒๔๔๐ ได้มีชาวบ้านกลุ่มหนึ่งได้อพยพมาจากลำพูน คือ นายอุ่น นางแก้ว ธรรมเสน นายเครื่อง นางเกียง ได้พาครอบครัวอพยพมาจากบ้านไชยสถาน จังหวัดลำพูน ได้มาแผ้วถางและมาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ในบริเวณนั้น หลังจากนั้นก็มีนายแก้ว นางวรรณ สีเขียว ได้อพยพมาจากบ้านหนองแล้ง จังหวัดลำพูน มาสร้างบ้านเรือนอยู่ด้วย และในปี พ.ศ. ๒๔๔๕ ได้มีนายหวัน นางนา อภิวงศ์ นายบุญทา นางวรรณ คำปึก ได้พา

^๑ สัมภาษณ์ พระครูสุจินต์กัลยาณธรรม รองเจ้าคณะอำเภอฟาน เจ้าอาวาสวัดศรีเมืองมูล ตำบลห้วยม้อ อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย, เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕.

ครอบครัวมาตั้งบ้านเรือนอยู่ร่วมด้วย เมื่อมีครอบครัวมากขึ้นชาวบ้านจึงตั้งเป็นหมู่บ้าน โดยตั้งชื่อว่า บ้านบวกxon และในปีนี้ได้สร้างวัดขึ้นด้วยเพื่อเป็นที่ พึ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านโดยการนำของท่านครูบาเมืองดี และคณะศรัทธา ได้ร่วมกันสร้างวัดขึ้น เมื่อสร้างเสร็จแล้วจึงได้ตั้งชื่อตามชื่อของหมู่บ้านว่า วัดบวกxon เหตุที่ตั้งชื่อว่า วัดบวกxon นั้น เพาะบริเวณใกล้ ๆ กับที่อยู่อาศัยของชาวบ้านนั้นมีบวก หรือแอ่งน้ำขนาดใหญ่ อีกทั้งเป็นบริเวณที่น้ำไหลผ่าน ซึ่งน้ำไหลมาจากบ้านปากวาว และบ้านป่าจั่ว เมื่อน้ำไหลผ่านก็ได้พัดพาขอนไม้มาจากที่ต่าง ๆ ไหลตามน้ำมาเป็นจำนวนมาก พอถึงฤดูร้อนน้ำลดลง ขอนไม้เป็นจำนวนมากเหล่านั้นก็ได้ไหลมาติดค้างอยู่ที่บริเวณบวกหรือแอ่งน้ำแห่งนั้น ชาวบ้านเห็นดังนั้นแล้วจึงถือเอาบวกซึ่งมีขอนไม้มาติดค้างเป็นจำนวนมากนำมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน และชื่อของวัด ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อบวกxonมาเป็นวัดศรีเมืองมูลถึงปัจจุบันนี้

สิ่งก่อสร้างภายในวัดประกอบด้วย

- ๑) อุโบสถ
- ๒) ศาลาการเปรียญ
- ๓) เจดีย์
- ๔) กุฏิ ที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณร

ลำดับเจ้าอาวาส

- ๑) พระครูบาเมืองดี พ.ศ. ๒๔๕๓-๒๔๕๔
- ๒) พระเมืองดี ปญญาสารโร พ.ศ. ๒๔๕๔-๒๔๙๔
- ๓) พระเชียว เตชวโร พ.ศ. ๒๔๙๔-๒๕๒๗
- ๔) พระพุฒ ยโสธโร พ.ศ. ๒๕๒๗
- ๕) พระครูวุฒิสโภณ พ.ศ. ๒๕๒๗
- ๖) พระสาคร โชติปญโญ พ.ศ. ๒๕๒๘-๒๕๓๕
- ๗) พระครูสุจิณกัลยาณธรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ ถึงปัจจุบัน

กิจกรรมทั่วไปของวัดศรีเมืองมูล

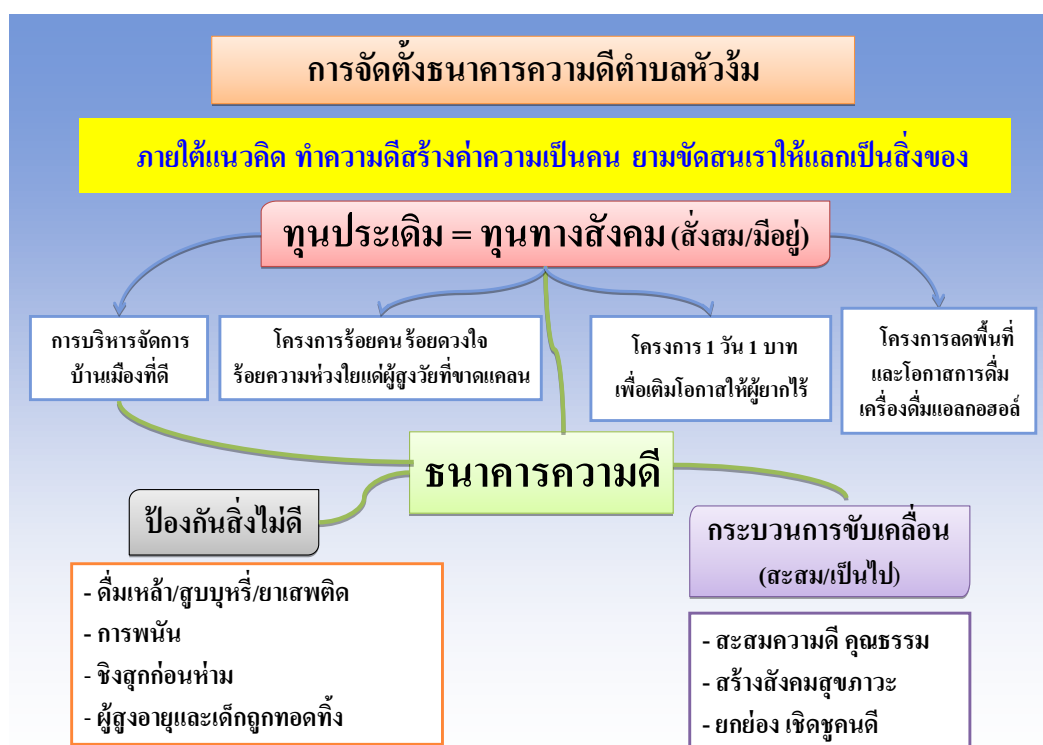
วัดศรีเมืองมูล นอกจากจะทำหน้าที่ขับเคลื่อนการสร้างศรัทธาภายใต้แนวคิด ธนาการความดีแล้ว ในส่วนของวัดก็มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดทั้งปี เช่น การจัดสวดมนต์ข้ามปีในวันสิ้นปีเก่าต้อนรับปีใหม่ การแสดงพระธรรมเทศนาทุกวันธัมมัส สวณะ เพื่ออบรมประชาชนให้รู้ถึงหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา มีกิจกรรมการเข้าพรรษา ออกพรรษา กิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา การถวายสลากภัต การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในเดือนเมษายนของทุกปี การจัดประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง การจัดโครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ประเพณีแห่แค่ (ไม้) เพื่อจุดถวายเป็นพุทธ

บูชาในวันยี่เป็ง (วันลอยกระทง) เป็นต้น ซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมในการพัฒนาบุคคลและสังคม โดยอาศัยหลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางหลักในการดำเนินการ

๓.๒ แนวคิดในการจัดตั้งธนาคารความดีเพื่อสร้างสังคมคุณธรรมของวัดศรีเมืองมูล

ธนาคารความดี ได้เกิดขึ้นภายใต้หน่วยงานที่เรียกว่า “หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล” หรือที่เรียกย่อๆ ว่า อ.ป.ต. ซึ่งตั้งขึ้นภายใต้นโยบายของมหาเถรสมาคมที่มอบให้เจ้าอาวาสได้ช่วยเหลือดูแลและพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในตำบลนั้น ๆ ด้วยนโยบายดังกล่าว ทำให้คณะสงฆ์ตำบลห้วยมั่ง ได้สร้างงานขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีความสุขกาย สุขใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยเรียกว่า “ธนาคารความดี” ซึ่งตั้งอยู่ที่วัดศรีเมืองมูลเมือง ตำบลห้วยมั่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ได้เปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๐^๒ มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่บ้าน เลขที่ ๓๔๕ หมู่ ๑๓ ตำบลห้วยมั่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ธนาคารความดีเกิดขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดที่ว่า “ทำความดีสร้างค่าความเป็นคน ยามขัดสนเราให้แลกเป็นสิ่งของ” โดยมีกรอบแนวคิดในการจัดตั้ง ดังนี้

แผนภูมิที่ ๓.๑ กรอบแนวคิดในการจัดตั้งธนาคารความดี

^๒ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยมั่ง, ธนาคารความดีตำบลห้วยมั่ง, (เป็นสำเนาถ่ายเอกสารรวมเล่ม, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔.

จากแผนภูมิ ที่ ๓.๑ แสดงให้เห็นว่า ธนาคารความดี เกิดขึ้นจากแนวคิดที่ว่า “ทำความดีสร้างค่าความเป็นคน ยามขัดสนเราให้แลกเป็นสิ่งของ” โดยนำหลักการสร้างความดีทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อป้องกันมิให้สิ่งที่ไม่ดีงาม อบายมุข หรือความชั่วอื่นเกิดขึ้นกับบุคคลและชุมชน และส่งเสริมการสะสมความดี ความมีคุณธรรม สร้างสังคมที่มีสุขภาวะทั้งด้านกาย จิตใจ สังคม และปัญญา รวมทั้งการยกย่องคนดีในชุมชน และสังคม การจัดตั้งธนาคารความดีนั้น มีประทุนประเดิมหรือกองทุนเริ่มแรก คือ แนวคิด เรื่องการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี การปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยประชาชนในเขต พื้นที่บริการ คือ ตำบลหัวงัม มีความอยู่ดีกินดีมีความสมบูรณ์พอสมควร ตั้งอยู่ในกฎหมาย บ้านเมืองด้วยดี และในส่วนทุนแห่งความดี ก็มีทุนทางสังคม คือ ทุนแห่งความดีที่มีอยู่แต่เดิม เช่น งานประเพณีการทานสลากภัต การเทศน์มหาชาติ การก่อพระเจดีย์ทราย เป็นต้น ประเพณีเหล่านี้เป็นทุนทางสังคมที่มีอยู่เดิม ส่วนทุนจะต้องสะสมใหม่ คือ การจัดโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการร้อยคน ร้อยดวงใจ ร้อยความห่วงใยแด่ผู้สูงวัยที่ขาดแคลน โครงการ ๑ วัน ๑ บาทเพื่อเติมโอกาสให้ผู้ยากไร้ โครงการลดพื้นที่และโอกาสดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ เป็นต้น ทุนเหล่านี้สามารถทำให้ธนาคารความดีขับเคลื่อนไปสู่การป้องกันสิ่งไม่ได้ มีการดื่มเหล้า สูบบุหรี่ ยาเสพติด การพนัน ซึ่งสุขก่อนห้าม ผู้สูงอายุและเด็กถูกทอดทิ้ง เป็นต้น และขับเคลื่อนไปสู่การสร้างความดี สะสมความดี สร้างคุณธรรม สร้างสังคมสุข ภาวะ และยกย่องเชิดชูคนดีในระดับชุมชน

“...ธนาคารความดีเกิดขึ้นโดยมีเงื่อนไขทางสังคม คือทุนทางสังคมเชิงลบมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องอบายมุข ความขัดแย้งระหว่างผู้นำกับผู้นำ ชาวบ้านกับชาวบ้าน และ คำถามถึงความสงสัย และความไม่มั่นใจในเรื่องของการทำความดีของคนในชุมชน ซึ่งคณะกรรมการของธนาคารความดีได้นำมารวมกันเป็น Input ของธนาคารความดีเพื่อแก้ไข ปัญหาสังคมของคนในตำบลหัวงัมให้เป็นสังคมที่น่าอยู่...”^๓

ธนาคารความดี เป็นแนวความคิดที่มีความมุ่งหมายเพื่อนำธรรมะมาใช้ในวิถี ชีวิตประจำวัน เพื่อส่งเสริมให้คนเป็นคนดีมีคุณธรรม สามารถนำธรรมะที่เป็นนามธรรมที่ไม่ สามารถจับต้องสัมผัสได้อย่างวัตถุทั่วไป ให้สามารถจับต้องสัมผัสได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยผ่านขบวนการแห่งธนาคารความดี โดยมีรูปแบบการทำงานเหมือนกับธนาคารพาณิชย์ ทั่วไป ต่างกันเพียงการนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการตามหลักวิชาการ สมัยใหม่โดยผ่านขบวนการภายใต้แนวคิดธนาคารความดี ดังนี้

^๓ สัมภาษณ์ พระครูสุจิตต์ถาวรธรรม, วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕.

๑) ป้องกันสิ่งไม่ดี มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณภาพ สามารถที่จะดำเนินชีวิตไปได้อย่างสงบสุข เกิดความเรียบร้อยดีงามในสังคมโดยรวม จึงทำให้ธนาคารความดีได้คิดค้นวิธีการเพื่อป้องกันสิ่งไม่ดี หรือไม่เหมาะสมให้น้อยลง หรือให้หายไปจากพฤติกรรมของคนในสังคมโดยรวม เช่น การเมาสุรา สูบบุหรี่ ยาเสพติด การพนัน ชิงสุกก่อนห่าม ดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น

๒) กระบวนการขับเคลื่อนความดี ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้าโครงการจะดีอย่างไรก็ตาม ถ้าขาดการร่วมมือแบบบูรณาการในการขับเคลื่อนหรือลงมือทำงานอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ก็จะทำให้โครงการทั้งหลายไม่สามารถที่จะประสบผลสำเร็จได้ตามความมุ่งหวัง ธนาคารความดี มีกระบวนการขับเคลื่อนความดีที่มีหลายรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ จึงทำให้การทำงานโดยส่วนรวมเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้เป็นไปอย่างน่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง มีหัวข้อใหญ่ในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ คือ การสะสมความดี การเสริมสร้างคุณธรรมของบุคคลและสังคม สร้างสังคมสุขภาวะ การยกย่องเชิดชูคนดี เป็นต้น

การจัดตั้งธนาคารความดี ให้มีการสะสมความดีเป็นคะแนน เมื่อมีคะแนนจากการทำความดี สามารถนำมาแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของที่จำเป็นในครัวเรือนหรือเพื่อการศึกษาเรียนรู้ได้ ที่สำคัญ คือ การนำหลักการทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการสะสมความดี ดังตัวอย่างเมนูความดีของธนาคารความดี ดังนี้

ตารางที่ ๓.๑ : รหัสความดีของธนาคารความดี ตำบลหัวม้ง^๔

รหัสความดี	ค่าความดี
รหัส ๐๐๑ เว้นจากการฆ่าสัตว์	๓ ความดีต่อวัน
รหัส ๐๐๒ เว้นจากการลักทรัพย์	๓ ความดีต่อวัน
รหัส ๐๐๓ เว้นจากการประพฤติดินในกาม	๓ ความดีต่อวัน
รหัส ๐๐๔ เว้นจากการพูดปด พูดจาใส่ร้าย	๓ ความดีต่อวัน
รหัส ๐๐๕ เว้นจากการเสพสิ่งมีนเมา	๕ ความดีต่อวัน
รหัส ๐๐๖ เว้นจากการเล่นการพนันขั้นต่อ	๔ ความดีต่อวัน
รหัส ๐๐๗ การให้อภัยผู้อื่น	๓ ความดีต่อวัน
รหัส ๐๐๘ การเสียสละแรงกาย	๑๕ ความดีต่อวัน
รหัส ๐๐๙ การบริจาคทรัพย์	๑ ความดีต่อ ๕ บาท
รหัส ๐๑๐ การบริจาคโลหิต	๑ ความดีต่อ ๑ ซีซี

^๔ เรื่องเดียวกัน หน้า ๖.

จาก ตารางที่ ๓.๑ แสดงถึงผังบัญชีความดีของธนาคารความดี ตำบลห้วยม จะเห็นได้ว่า ได้นำศีล ๕ มาเป็นกรอบของรหัสความดี และมีการให้ความดีแก่ผู้ที่ทำความดีภายใต้เงื่อนไขของธนาคารความดีเริ่มตั้งแต่ ๑ ความดี ถึง ๑๕ ความดี นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ จะมีความดีให้มากน้อยอยู่ที่ความยากง่ายในการปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ และยังมีเมนูความดีที่ออกมาให้สมาชิกได้ทำความดีกันเป็นระยะ ๆ ซึ่งก็มีความดีให้ตามความยากง่ายของแต่ละเมนูความดี โดยจะมีช่วงเวลาให้ปฏิบัติงานเมื่อสมาชิกปฏิบัติได้ตามที่กำหนดไว้ ก็จะได้รับตามรหัสและค่าความดี

นอกจากนี้มีการขยายสาขานาการความดีออกไปยังโรงเรียนและชุมชนต่าง ๆ มีสาขาย่อยแห่งแรก คือ สาขาโรงเรียนป่าแดงวิทยา ได้เปิดทำการเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๑ โดยทางโรงเรียนได้ปรับผังรหัสความดีให้มีความสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา ระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน และเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ โดยได้ปรับรหัสความดีและค่าของความดีใหม่ให้เหมาะสมกับภาวะของสมาชิกผู้อยู่ในวัยเรียน อันเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกได้เกิดความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สร้างความมีวินัยให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน และสร้างลักษณะนิสัยของนักเรียน ได้มีความขยันรับผิดชอบในการทำงาน

ตารางที่ ๓.๒ : รหัสความดีของธนาคารความดีตำบลห้วยม สาขา โรงเรียนป่าแดงวิทยา

รหัสความดี	ค่าความดี
รหัส ๑๐๑ รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	๑๕ ความดีต่อครั้ง
รหัส ๑๐๒ ซื่อสัตย์ สุจริต	๑๕ ความดีต่อครั้ง
รหัส ๑๐๓ มีวินัย	๑๕ ความดีต่อครั้ง
รหัส ๑๐๔ ใฝ่เรียนรู้	๑๕ ความดีต่อครั้ง
รหัส ๑๐๕ อยู่อย่างพอเพียง	๑๕ ความดีต่อครั้ง
รหัส ๑๐๖ มุ่งมั่นในการทำงาน	๑๕ ความดีต่อครั้ง
รหัส ๑๐๗ รักความเป็นไทย	๑๕ ความดีต่อครั้ง
รหัส ๑๐๘ จิตอาสา	๑๕ ความดีต่อครั้ง
รหัส ๑๐๙ สร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน	๑๐๐ ความดีต่อครั้ง
รหัส ๑๑๐ ทำความดีที่บ้าน	๑๕ ความดีต่อครั้ง

จากตารางที่ ๓.๒ แสดงถึงรหัสความดีของธนาคารความดี ที่โรงเรียนป่าแดงวิทยา ได้ปรับให้เหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งธนาคารความดีนี้ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทุกภาค

ส่วนมีเครือข่ายในการทำงาน มีวัด โรงเรียน ชมรมผู้สูงอายุตำบลห้วยงิ้ว ชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตำบลห้วยงิ้ว ชมรมอาสาสมัคร (อสม.) ตำบลห้วยงิ้ว และประชาชนตำบลห้วยงิ้ว เช่น

๑) วัด วัดในตำบลห้วยงิ้ว มีจำนวน ๑๐ วัด ได้เข้าร่วมโครงการทุกวัด คือ วัดศรีเมืองมูล วัดป่าคา วัดบวกลาค้าว วัดหนองฮ้าง วัดสันหลวง วัดกู่สูง วัดเขื่อนเมือง วัดดงเจริญ วัดดงคอแลน วัดสันปลาตุก

๒) โรงเรียน โรงเรียนในตำบลห้วยงิ้ว ที่เข้าร่วมโครงการจำนวน ๓ โรงเรียน คือ โรงเรียนป่าแดงวิทยา ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยงิ้ว อำเภอพวน จังหวัดเชียงราย มีนักเรียน เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๕๔ คน

โรงเรียนหนองฮ้างสันหลวง ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยงิ้ว อำเภอพวน จังหวัดเชียงราย มีนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๖๖ คน

โรงเรียนป่าคา ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยงิ้ว อำเภอพวน จังหวัดเชียงราย มีนักเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๔๖ คน

๓) ชมรม ชมรมในตำบลห้วยงิ้วมีจำนวน ๓ ชมรม ได้เข้าร่วมโครงการทุกชมรม คือ

ชมรมผู้สูงอายุตำบลห้วยงิ้ว

ชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลห้วยงิ้ว

ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ตำบลห้วยงิ้ว

ธนาคารความดี มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะประชากรที่ตั้งอยู่ในตำบลห้วยงิ้ว อำเภอพวน จังหวัดเชียงราย ประกอบไปด้วยหมู่บ้านจำนวน ๑๓ หมู่ บ้านเรือน จำนวน ๑,๙๙๕ หลังคาเรือน มีครอบครัว จำนวน ๒,๒๒๔ ครอบครัว มีประชากรที่เป็นชาย จำนวน ๓,๒๗๗ คน เป็นหญิง ๓,๔๑๐ คน รวมประชากรในตำบลห้วยงิ้วทั้งหมด ๖,๖๘๗ คน เป็นสมาชิกของธนาคารความดีทั้งสามัญและวิสามัญ จำนวน ๑,๔๖๗ คน ดังได้แสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๓.๓ ประชากรที่ตั้งอยู่ในตำบลห้วยงิ้ว

ที่	ชื่อบ้าน	หมู่	หลังคาเรือน	ครอบครัว	ชาย	หญิง	รวม ช/ญ
๑	ป่าจั่ว	๑	๒๐๐	๒๔๑	๓๓๓	๓๔๘	๖๘๑
๒	ป่าคา	๒	๑๔๐	๑๕๗	๒๒๔	๒๔๕	๔๖๙
๓	บวกลาค้าว	๓	๑๗๑	๑๙๒	๒๖๐	๓๑๓	๕๗๓
๔	หนองฮ้าง	๔	๒๐๓	๒๓๐	๓๒๙	๓๓๗	๖๖๖
๕	สันปลาตุก	๕	๙๘	๑๐๑	๑๖๖	๑๖๖	๓๓๒
๖	ป่าแดง	๖	๑๐๕	๑๑๘	๑๕๑	๑๘๗	๓๓๘
๗	สันหลวง	๗	๑๖๘	๑๙๓	๒๘๒	๒๘๙	๕๗๑
๘	บวกลา	๘	๑๙๔	๒๑๕	๓๒๖	๓๔๒	๖๖๘

๙	ดงเจริญ	๙	๑๕๔	๑๗๖	๒๗๓	๒๕๘	๕๓๑
๑๐	กุ้งสูง	๑๐	๑๗๖	๑๘๓	๒๘๘	๒๗๓	๕๖๑
๑๑	ห้วยตุ้ม	๑๑	๑๕๔	๑๖๘	๒๕๓	๒๔๖	๔๙๙
๑๒	ป่าช้า	๑๒	๑๔๖	๑๗๑	๒๕๒	๒๕๐	๕๐๒
๑๓	ป่าसान	๑๓	๘๘	๙๗	๑๔๐	๑๕๖	๒๙๖
รวม			๑,๙๙๗	๒,๒๔๒	๓,๒๗๗	๓,๔๑๐	๖,๖๘๗

จากตารางที่ ๓.๓ จะเห็นได้ว่า ตำบลห้วยม้อ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีเขตการปกครองถึง ๑๓ หมู่บ้าน ซึ่งถือว่ามียานวนหมู่บ้านที่ค่อนข้างมาก มีความต่างกันระหว่างหลังกาเรือนและครอบครัวอยู่บ้างเล็กน้อย คือ มีจำนวน ๑,๙๙๗ หลังกาเรือน แต่มีครอบครัวถึง ๒,๒๔๒ ครอบครัว แสดงให้เห็นว่าบ้านบางหลังมีครอบครัวอยู่อาศัยเกินหนึ่งครอบครัว มีประชากรใกล้เคียงกัน คือ เป็นหญิง ๓,๒๗๗ คน เป็นชาย ๓,๔๑๐ คน จำนวนชายมากกว่าหญิงเพียง ๑๓๓ คน รวมประชากรในตำบลห้วยม้อทั้งหมด จำนวน ๖,๖๘๗ คน

ผลการดำเนินงานของธนาคารความดี ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ มีสมาชิก รวมทั้งสิ้นจำนวน ๒,๒๔๘ คน จำแนกประเภท สมาชิกสามัญ ๑,๙๙๐ คน สมาชิกกิตติมศักดิ์ ๒๕๘ คน โดยมีความดีรวมทั้งสิ้น ๘๓๘,๑๗๕ ความดี แยกเป็นการฝากความดีแบบสะสม ได้แก่ การเสียสละแรงกาย เสียสละทรัพย์ และการบริจาคโลหิต จำนวน ๔๘๙,๓๘๕ ความดี การฝากความดีแบบสัจจะ ได้แก่การตั้งสัจจะอธิฐานในการละเว้นจากการละเมิดศีล ๕ งดเล่นก ารพนัน และการให้อภัยผู้อื่น จำนวน ๓๔๘,๗๙๐ ความดี โดยมีจำนวนความดีที่ถอนเพื่อแลกเป็นสิ่งของ จำนวน ๔๑,๗๕๐ ความดี มีมูลค่าสิ่งของรองรับการถอนความดีเพื่อแลกเป็นสิ่งของคงเหลือ รวม ๑๒,๗๐๐ ความดี

ด้านการบริหารธนาคารความดีของตำบลห้วยม้อนั้น มีคณะกรรมการบริหารจัดการที่เป็นระบบ โดยมีโครงการบริหารจัดการ ดังนี้

จากผลการดำเนินงานของธนาคารความดีของวัดศรีเมืองมูล สามารถขยายเครือข่าย จำนวนสมาชิก และจำนวนการทำความดีเพิ่มมากขึ้น และมีการถอนความดีอย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถพัฒนาในส่วนต่าง ๆ ภายในตำบลห้วยม้อได้อย่างบูรณาการ ซึ่งจกกล่าวในส่วนถัดไป

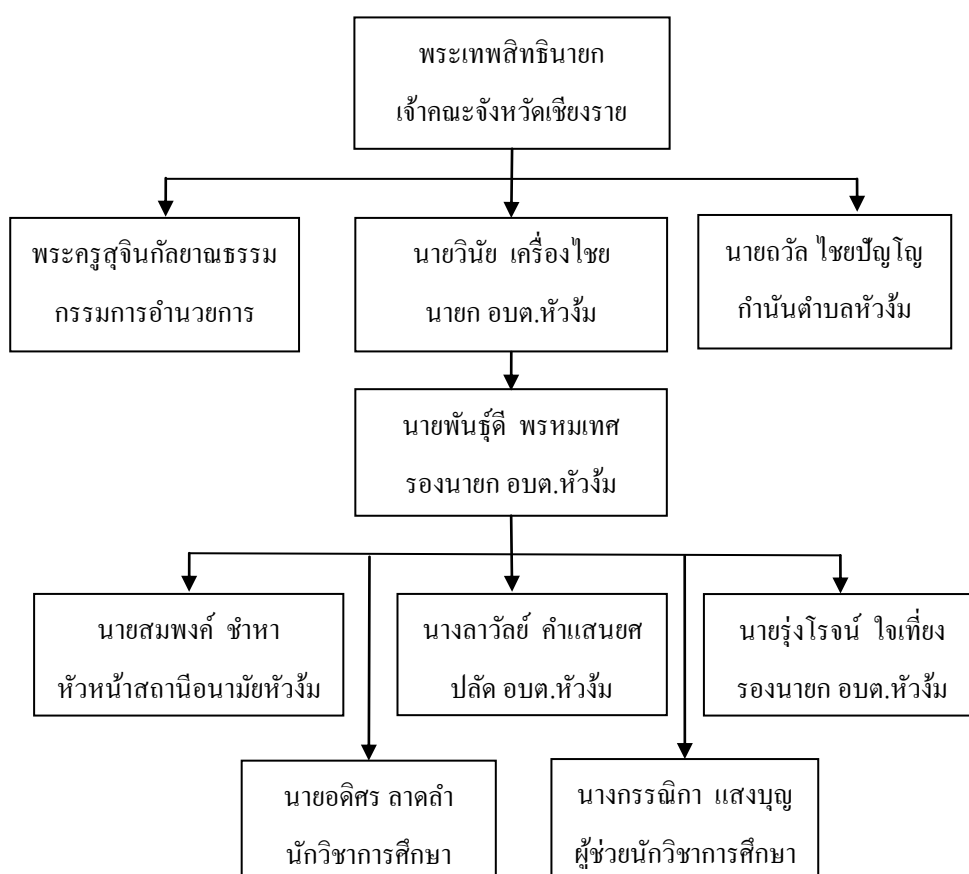
เป้าหมายของธนาคารความดี จากการศึกษาพบว่า กลุ่มพระสงฆ์ หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล และธนาคารความดี มีเป้าหมายหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การพัฒนาสังคม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการชุมชน การส่งเสริมชุมชน และการปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนี้

๑) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยวิถีแห่งการปฏิบัติในเชิงการพัฒนาสังคม

๒) การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ ใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

- ๓) การพัฒนาและฟื้นฟูชนบทเพื่อให้ชุมชน/สังคมมีความเข้มแข็ง/ยั่งยืน
- ๔) การจัดสวัสดิการชุมชน เช่น การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสงเคราะห์ชุมชน และสังคม
- ๕) การฟื้นฟูพระพุทธศาสนาโดยการแสดงถึงความประหัยดี เป็นแบบอย่างที่ดี ในการพัฒนาตนเองและสังคม
- ๖) การส่งเสริมด้านจิตวิญญาณ และการสร้างความคิดที่เป็นรูปธรรม

แผนภูมิที่ ๓.๒ โครงสร้างคณะกรรมการธนาคารความดี

- ๗) การจัดการศึกษาทางเลือก และการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส
- ๘) การดูแลผู้ป่วยผู้ด้อยโอกาสในสังคม
- ๙) การสื่อสาร การเผยแผ่ศาสนาธรรม และการประยุกต์พิธีกรรมให้สอดคล้องกับยุคสมัย
- ๑๐) การจัดการด้านศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา วิถีชีวิต และความเป็นอยู่
- ๑๑) การพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ และเครือข่ายทางสังคม
- ๑๒) เพื่อนำเสนอแนวทาง และรูปแบบการพัฒนาสังคมตามหลักพุทธธรรม

- ๑๓) การป้องกัน แก้ไข เหยี่ยวยาปัญหาหาเสพติด
- ๑๔) การส่งเสริม และพัฒนาเยาวชน
- ๑๕) การอนุรักษ์ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรม
- ๑๖) การส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างศาสนา
- ๑๗) การสร้างเครือข่ายทางสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การใช้หลักการทางพระพุทธศาสนาควบคู่กับการพัฒนาชีวิตและสังคม เพื่อให้บุคคลพึ่งพาตนเองได้ มีการยึดมั่นในการทำมาหากิน มีการช่วยเหลือแบ่งปันสร้างความผูกพันด้วยกิจกรรมการพัฒนา มีการสื่อสารเพื่อให้คนเข้าถึงสัจธรรมด้วยวิถีการปฏิบัติจากการดำเนินชีวิตและการพัฒนาสังคม โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของบุคคล สังคม และสิ่งแวดล้อม

๓.๓ หลักการแห่งการเสริมสร้างคุณธรรมภายใต้แนวคิดธนาการความดี

การจัดตั้งธนาการความดีของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลหัวงั้น ได้นำแนวคิดของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของคณะสงฆ์ มาเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมทั้ง ๘ ประการ คือ ศีลธรรมและวัฒนธรรม สุขภาพอนามัย สัมมาชีพ สันติสุข ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณสงเคราะห์ กตัญญูกตเวที และสามัคคีธรรม รวมทั้งดำเนินการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคคลและสังคม เช่น หลักการประยุกต์ใช้ศีล ๕ เบญจธรรม ๕ ไตรสิกขา อิทธิบาท ๔ สามัคคีธรรม สังคหวัตถุ ๔ อปริหานิยธรรม เป็นต้น มาเป็นกรอบในการปฏิบัติเพื่อการทำมาหากินของสมาชิก โดยมีเมนูความดี ให้สมาชิกได้เลือกทำเป็นระยะควบคู่ไปกับการบริหารจัดการงานของธนาการความดี ยึดหลักของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล เพื่อประโยชน์เพื่อความสุขแก่ประชาชนโดยมีหลักการที่สำคัญดังต่อไปนี้

๓.๓.๑ หลักศีลธรรมและวัฒนธรรม ได้แก่ การส่งเสริมให้สมาชิกธนาการความดีได้ทำกิจกรรมที่เน้นในเรื่องศีลธรรมและจริยธรรม เช่น การเข้ารับการอบรมประพฤติปฏิบัติธรรมที่วัด ถ้าสมาชิกท่านใดสามารถนำบุตรหลานไปฟังเทศน์ หรือเข้ารับการอบรมปฏิบัติธรรมทั้งสมถกัมมัฏฐานและวิปัสสนากัมมัฏฐานที่วัด จะได้รับความดี ๕๐ ความดี ถ้าสมาชิกท่านใดปฏิบัติตนตั้งเป็นสัจจะที่จะงดเว้นการดื่มสุรา งดสูบบุหรี่ ก็จะได้รับ ๕ ความดี ถ้าใครงดเว้นการพนัน ก็จะได้รับ ๔ ความดี เป็นต้น การปฏิบัติตามศีลธรรมนี้ ใช้หลักแห่งศีล ๕ และธรรม ๕ มาเป็นกรอบปฏิบัติในการส่งเสริมความดีของบุคคล นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน เช่น การดูแลผู้สูงอายุ การดูแลเด็กในชุมชน โดยให้ผู้สูงอายุเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นต้น

ด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม

๓.๓.๒ หลักสุขภาพอนามัย ส่งเสริมให้สมาชิกธนาคารความดีทำตามเมนูความดีในแต่ละเดือนให้เหมาะสม โดยร่วมมือกับสถานีนามัยตำบลห้วยม้ง เช่น ให้สมาชิกของธนาคารความดีรักษาระดับน้ำตาล และความดันโลหิตให้อยู่ในมาตรฐานเป็นเวลา ๖ เดือน ก็จะได้รับ ๓๐๐ ความดี ถ้าใครสามารถลดความอ้วนโดยการวัดรอบเอว ถ้าวัดได้หนึ่งนิ้วให้ ๕๐ ความดี และถ้าใครปั่นจักรยานออกกกำลังกายทุกวัน จะได้วันละ ๑๕ ความดี เป็นต้น การทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพแบบนี้ ทำให้ผู้คนสนใจในสุขภาพของตนเอง และมีการดูแลสุขภาพทางใจด้วยการเข้าวัดฟังธรรม การร่วมเป็นสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น

ด้านสุขภาพอนามัย

๓.๓.๓ หลักสัมมาชีพ ส่งเสริมให้สมาชิกประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่เบียดเบียนตนเองและสังคมชุมชนให้เดือดร้อน ปราศจากอบายมุข ช่วยเหลือแบ่งปัน เช่น การทำนาลงแขก พัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน เป็นต้น และสมาชิกท่านใดปฎิญาณตนว่าจะปฏิบัติตามศีลข้อที่ ๒ คือ งดเว้นการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้โดยอาการแห่งจิตคิดจะขโมย ปฏิบัติอยู่ในศีลข้อที่ ๒ ตลอดชีวิต ก็จะได้รับคามดีจากทางธนาคารความดีจำนวน ๑,๐๐๐ ความดีทันที

๓.๓.๔ หลักสันติสุข ส่งเสริมให้สมาชิกของธนาคารความดี ทำตามหลักธรรม ๕ ข้อที่ ๑ คือให้สมาชิกทุกคนมีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน โดยเฉพาะให้อภัยซึ่งกันและกัน เช่น ถ้าสมาชิกท่านใดโกรธกันแล้วมาบอกธนาคารความดีว่า วันนี้ได้อภัยยกโทษให้แก่คนนั้นแล้ว โดยการกล่าวขอโทษต่อหน้าคณะกรรมการในห้องฝากความดีของธนาคาร โดยปฎิญาณตนว่าจะกลับมาเป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน จะได้รับความดี จำนวน ๑๐ ความดีต่อการให้อภัยต่อ ๑ ครั้ง โดยรูปแบบการสร้างความดีแบบนี้ทำให้คนในชุมชนมีมิตรไมตรีต่อกัน มีความขัดแย้งในชุมชนลดลง สามารถสร้างความสามัคคีของหมู่คณะได้

๓.๓.๕ หลักการศึกษาสงเคราะห์ ดำเนินการส่งเสริมและเชิญชวนคนในชุมชน ทั้งผู้นำชุมชน ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปกครอง ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาของเยาวชนผู้ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ตลอดถึงได้เชิญชวนให้สมาชิกธนาคารความดีทุกคนได้ร่วมกันบริจาคเงินเพื่อเป็นทุนการศึกษาให้กับเยาวชน โดยผู้ร่วมโครงการบริจาคทรัพย์จำนวน ๕ บาท จะได้รับความดี ๑ ความดี นอกจากนั้นยังมีโครงการสลากเพื่อการศึกษาของเยาวชนและโครงการ ๑ วัน ๑ บาท เพื่อเติมโอกาสให้กับการศึกษาของเด็กที่ยากไร้ เป็นต้น นับว่าเป็นการส่งเสริมการศึกษาของเด็กและเยาวชนในชุมชนโดยการมอบทุนนั้น ไม่จำกัด

ว่าจะเป็นเด็ก เยาวชนที่เป็นลูกหลานของสมาชิกเท่านั้น แต่รวมถึงเด็กและเยาวชนในชุมชนทุกคนที่ยังขาดทุนการศึกษา และมีแนวโน้มจะตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมการศึกษาต่อไป

ด้านศึกษาสงเคราะห์

๓.๓. ๖ หลักสาธารณสงเคราะห์ ภายใต้การดำเนินการธนาการความดีได้จัด “โครงการร้อยคน ร้อยดวงใจ ร้อยความห่วงใยมอบให้ผู้สูงวัยที่ขาดแคลน ” โดยได้ทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้ง กำนันผู้ใหญ่บ้าน สถานีอนามัย และทุกภาคส่วนแบบบูรณาการ ได้ออกช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีความลำบากในการช่วยเหลือตนเอง โดยมอบปัจจัยเครื่องอุปโภคบริโภคทุกเดือนอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง ให้กับผู้สูงอายุที่ขาดแคลนและมีฐานะยากจน ของที่นำมามอบให้ส่วนมากก็ได้รับการบริจาคมาจากพระสงฆ์ภายในตำบล และศรัทธาประชาชนร่วมกันบริจาค ในส่วนของสมาชิกของธนาการความดี ถ้าร่วมบริจาคเป็นปัจจัยก็จะได้รับ ๑ ความดี ต่อ ๕ บาท ถ้าเสียสละเวลาไปร่วมงานแจกของก็จะได้รับ ๑๕ ความดี ต่อ ๑ ครั้ง เป็นต้น รวมทั้งมีการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือสังคมในมิติอื่น ๆ อีก เช่น การพัฒนาชุมชนร่วมกัน

๓.๓. ๗ หลักกตัญญูกตเวที ในทุกวันที่ ๑๒ ของเดือนเมษายนของทุก ๆ ปี หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลห้วยม้ง ร่วมกับผู้นำชุมชนในตำบลห้วยม้ง ได้จัดให้มีกิจกรรมวันกตัญญูประจำตำบลโดย จัดให้มีวิธีรดน้ำดำหัวผู้มีพระคุณ ผู้เฒ่าผู้แก่ที่มีความประพฤติดี ปฏิบัติชอบตั้งอยู่ในศีลธรรม เป็นตัวอย่างที่ดีของคนในชุมชน และสมาชิกธนาการความดีก็จะมอบความดีของตนเองที่มีอยู่และฝากไว้ที่ธนาการความดีให้แก่ผู้ที่มีอาวุโสกว่าตามลำดับจะมอบให้จำนวนเท่าใด แล้วแต่ความสมัครใจของสมาชิกของธนาการความดีของแต่ละท่าน

ซึ่งการกระทำของสมาชิกทุกคน เป็นการแสดงถึงน้ำใจ และความกตัญญูทวนเวียนต่อผู้มีอาวุโส ผู้มีความประพฤติปฏิบัติชอบ อันเป็นการสร้างคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง สืบ ๆ ไป

๓.๓. ๘ หลักความสามัคคี ธนาการความดีได้จัดโครงการ “ผม ผู้เฒ่าเฝ้าวัด ” โดยให้สมาชิกธนาการความดี ช่วยกันทำความสะอาดบริเวณวัดทุกวันโกนตามความสมัครใจ ถ้าสมาชิกท่านใดมาร่วมกิจกรรมทำความสะอาดวัด ก็จะได้รับความดี ๑๕ ความดีต่อ ๑ วัน ร่วมประชุม ๑ ครั้ง จะได้ ๑๕ ความดี ร่วมพัฒนาวัด บ้าน โรงเรียน และสถานที่สาธารณะ จะได้รับครั้งละ ๑๕ ความดี และถ้าสมาชิกท่านใดปลูกต้นไม้ ๑ ต้น ได้ดูแลให้เจริญงอกงาม แน่ใจว่าไม่ตายก็จะได้รับ ๑๐๐ ความดี ตามโครงการ “เมนู คนดี คิดดี ทำดี” เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความรักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีร่วมกันจัดร่วมกันทำ ด้วยน้ำใจอันดี รักวัดโดยถือว่าวัดเป็นสมบัติของชุมชนที่จะต้องช่วยกันทำนุบำรุงรักษา ให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า เป็นที่พึ่งของชุมชนตลอดไป รักบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง รักชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน และรักสิ่งแวดล้อมอันเป็นเครื่องอาศัยให้ชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชนได้ดีขึ้น

ด้านกตัญญูทวนเวียน

ตามหลักการทั้ง ๘ ประการนี้ หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลหัวงม และ วัดศรีเมืองมูล กลุ่มธนาการความดี ได้ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้ง ๘ หัวข้อ ซึ่งก็ได้รับผลแห่งการปฏิบัติงานเป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่งจากหลักการดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นการนำหลักการทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคม โดยทางธนาการ

ความดีมาประยุกต์ใช้ให้เป็นรูปธรรม จากความดีในเชิงนามธรรมมาเป็นความดีในรูปธรรมที่สามารถจำต้องได้ เป็นการทำความดีแบบง่าย ๆ จากสิ่งที่ดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวันแต่นำมาเป็นการสะสมคะแนนความดีในแต่ละช่วงเวลาตามความเหมาะสมของบุคคล ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เกิดสังคมคุณธรรมภายในชุมชน

“...ธนาคารความดีตำบลห้วยม้ง เป็นนวัตกรรมใหม่ที่ทำให้ตำบลห้วยม้งเป็นตำบลแห่งการทำความดี และทำให้ตำบลห้วยม้งเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ธนาคารความดีเป็นธนาคารที่คอยรับฝากความดีจากทุก ๆ คนที่ได้ทำความดีแล้วนำมาบันทึกสะสมความดีให้กับตนเอง เพื่อเป็นกำลังใจในการทำความดีต่อไป เมื่อเกิดธนาคารความดีขึ้นทำให้ทุกคนได้รู้ว่า ความดีนั้นสามารถมองเห็นได้ด้วยตา สัมผัสได้ด้วยมือ และตอบคำถามที่ว่า “**ทำดีแล้วได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วแล้วได้ดีนั้นมีถมไป**” นั้นไม่เป็นความจริง ความดีนั้นเป็นนามธรรมที่เราไม่ได้กระทำขึ้นมาแล้วนำมาบันทึกให้เป็นรูปธรรม ซึ่งผลนั้นส่วนหนึ่งก็คือคะแนนเก็บ แต่สิ่งที่มีค่ามากกว่านั้นคือ ความสุขที่เราได้ทำดี ความสุขนั้นจะมีความยืนยาวและมีความสบายใจ ธนาคารความดีได้กลายเป็นตัวขับเคลื่อนโครงการต่าง ๆ ที่ทางวัดและอ.ป.ต.จัดขึ้น เช่น โครงการโรงเรียนผู้สูงอายุ โครงการร้อยคนร้อยดวงใจฯ โครงการหมอน้อยคอยช่วยเหลือ และอีกหลาย ๆ โครงการ อีกทั้งยังทำให้ชาวบ้านมีความเข้าใจในการทำความดี เห็นความสำคัญของการทำความดีจนหันมาทำความดีกันมากขึ้น และมาร่วมกิจกรรมของส่วนรวมมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหมู่บ้าน วัด โรงเรียน ตลอดจนถึงการประชุม และการช่วยเหลือคนในชุมชน ทุกคนมีความตั้งใจที่จะมาร่วมกิจกรรมและเพื่อที่จะสะสมความดีในแต่ละครั้งให้ได้มากที่สุด ซึ่งกลายเป็นการแข่งขันการทำความดี ทำให้ชุมชนเป็นชุมชนที่น่าอยู่และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เมื่อมีการทำกิจกรรมครั้งใดก็จะเห็นชาวบ้านถือสมุดบัญชีธนาคารความดีมาด้วยทุกครั้ง ซึ่งเป็นภาพที่สวยงามและหาดูได้ยาก ทุกวันนี้ความดีของทุกคนมีค่ามหาศาล แม้จะไม่ใช่เงินทองก็ตาม แต่ก็เป็นความภูมิใจ และความสุขของทุกคนที่ครั้งหนึ่งในชีวิต ได้ทำสมุดฝากความดี สะสมความดี ซึ่งสามารถตอบคำถามตัวเองและสังคมได้ว่าความดีนั้นมีอยู่จริงและสัมผัสได้...”^๕

๓.๔ รูปแบบ กิจกรรม และกระบวนการเสริมสร้างคุณธรรมภายใต้แนวคิดธนาคารความดี
ธนาคารความดี มีวิธีการในการทำงานตามโครงการต่าง ๆ ที่ได้ตั้งไว้ มีเป้าหมายมีความคาดหวังในประโยชน์ที่จะได้รับ มีวิริยะอุตสาหะในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย

^๕ สัมภาษณ์ พระสุรเชษฐ ฌมมรสี เลขานุการรองเจ้าคณะอำเภอพาน วัดศรีเมืองมูล อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕.

ตามที่วางไว้ ด้วยวิธีการดังกล่าว ทำให้โครงการต่าง ๆ ของธนาคารความดีประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ในที่นี้จะกล่าวถึงรูปแบบการทำงานของธนาคารความดี กิจกรรม โครงการ และกระบวนการเสริมสร้างคุณธรรมภายใต้แนวคิดธนาคารความดี ดังนี้

๓.๔.๑ รูปแบบการบริหารงานของธนาคารความดี ธนาคารความดีของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลหัวมุ่ม มีรูปแบบของการปฏิบัติงานคล้ายกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป คือ การรับสมัครสมาชิก การฝากความดี การถอนความดี การกู้ความดี และการบริจาคความดี โดยนำคุณธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นกรอบแห่งการทำความดี เพื่อให้ได้คะแนนแห่งความดี ตามความยากง่ายของการทำความดีแต่ละอย่าง เพื่อทำสิ่งที่เป็นนามธรรม ให้ปรากฏเป็นรูปธรรม สามารถจับต้องได้เป็นรูปธรรม โดยมีคำขวัญหรือหลักการที่ว่า “ทำความดีสร้างค่าความเป็นคน ยามขัดสนเราให้แลกเป็นสิ่งของ” ดังต่อไปนี้

๑) ประเภทสมาชิก สมาชิกของธนาคารความดี จำกัดเฉพาะประชาชนผู้อยู่อาศัยในตำบลหัวมุ่มทั้งที่เป็นประชาชนทั่วไป ข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา เพราะเนื่องด้วยว่าธนาคารความดี เป็นกิจกรรมที่ก่อเกิดมาจากหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ซึ่งแต่ละหน่วยนั้นให้รับผิดชอบดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลืออนุเคราะห์สงเคราะห์ เข้าไปแก้ไขปัญหาของประชาชนภายในตำบลนั้น ๆ ให้ได้รับประโยชน์สุขตามสมควรแก่อัตภาพ โดยแบ่งสมาชิกเป็น ๒ ประเภท คือ

ก. ประเภทสมาชิกสามัญหมายถึง นักเรียน ประชาชนที่มีถิ่นอาศัยอยู่ภายในตำบลหัวมุ่มทุกคน ไม่จำกัดอายุ เพศ และวัย มีคุณสมบัติเป็นบุคคลผู้สามารถที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั่วไปได้ทุกอย่างแห่งธนาคารความดี สมาชิกประเภทนี้ สามารถที่จะทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับธนาคารความดี เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป มีการฝากความดี การถอนความดี การกู้ความดี หรือการบริจาคความดี เพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น เป็นต้น ตามเงื่อนไขของธนาคารที่ได้ตั้งไว้

ข. ประเภทสมาชิกกิตติมศักดิ์ หมายถึง กลุ่มผู้นำชุมชน พระสงฆ์ ผู้มีตำแหน่งหน้าที่ เจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ประจำภายในตำบลหัวมุ่ม ทั้งที่มีถิ่นอาศัยอยู่ในตำบลหัวมุ่ม และในตำบลอื่น กรรมการหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวมุ่ม ครู อาจารย์ ในโรงเรียนภายในตำบลหัวมุ่ม แพทย์ประจำตำบล หรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เป็นระดับผู้บริหาร จัดเข้าในสมาชิกกิตติมศักดิ์ทั้งสิ้น โดยสมาชิกประเภทนี้สามารถที่จะทำธุรกรรมไม่ได้ทุกอย่าง สามารถฝากความดีได้ แต่ถอนไม่ได้ตามหลักการของธนาคารความดี แต่สามารถได้รับสิทธิประโยชน์อย่างอื่น เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวมุ่มทุกคนเมื่อทำความดีแล้วนำไปขึ้นเป็นคะแนนของความดีแล้ว ย่อมนำมาพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนขึ้นปีงบประมาณได้

๒) การฝากความดี สมาชิกผู้ประสงค์จะฝากความดีกับธนาคารความดี สามารถฝากได้ทั้งในสาขาย่อยและสำนักงานใหญ่โดยสามารถที่จะฝากความดีตั้งแต่ ๑ ความดีเป็นต้นไปมีกฎเกณฑ์ ดังนี้

ก. สาขาย่อย หมายถึง สถานที่ที่สมาชิกสามารถจะฝากความดีกับธนาคารความดีได้ สาขาประเภทนี้ จะเปิดทำการเคลื่อนที่ไปภายในตำบลหัวงม โดยจะทำการเปิดรับฝากความดีภายในงานต่าง ๆ เช่น งานพัฒนาหมู่บ้านงานพัฒนาสถานที่สาธารณะ การจัดการประชุมระดับหมู่บ้าน/ตำบล งานสำคัญทางพุทธศาสนา งานฉลองกุฏิ วิหาร ศาลาการเปรียญของวัดภายในตำบลหัวงม เป็นต้น เมื่อมีงานประเภทนี้ ทางคณะกรรมการของธนาคารความดีก็จะไปเปิดสาขาย่อยเพื่อรับฝากความดี เป็นบริการเชิงรุกเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกของธนาคารความดี และเป็นการเปิดตลาดเผยแผ่กิจการของธนาคารความดี สาขาย่อยของธนาคารความดีนี้ สามารถฝากได้เฉพาะความดีที่ทำแล้วเห็นได้เลยสำหรับความดีประเภทที่ต้องตั้งสัจจะ เช่น การละเว้นจากการละเมิดศีลทั้ง ๕ ข้อ สามารถฝากกับสำนักงานใหญ่ได้อย่างเดียว สาขาย่อยนี้ไม่สามารถที่จะถอนความดีได้

ข. สำนักงานใหญ่ หมายถึง สถานที่ตั้งอยู่ประจำของธนาคารความดี ปัจจุบันธนาคารความดี ตั้งอยู่ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหัวงม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ที่สำนักงานใหญ่นี้ สมาชิกสามารถที่จะทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับธนาคารความดีได้ทุกอย่าง โดยได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลหัวงม สร้างอาคาร ๒ ชั้น เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก มีห้องเพื่อปฏิบัติ การ ๔ ห้องด้วยกัน คือ ชั้นล่างสุดเป็นห้องที่ทำการธนาคารความดีตำบลหัวงม และศูนย์วัฒนธรรมหน่วยอบรมประชาชนตำบลหัวงม ชั้นบนเป็นสำนักงานพระพุทธรักษาตำบลหัวงม และที่ทำการผู้สูงอายุตำบลหัวงม

๓) การถอนความดี สมาชิกที่จะถอนความดี จากธนาคารความดีได้นั้น ต้องมีความดีฝากไว้กับธนาคารความดีตั้งแต่ ๒๕๐ ความดีขึ้นไป และสามารถถอนได้ไม่จำกัดจำนวนเท่าที่ความดียังมีอยู่ในธนาคารความดี แต่ต้องเหลือความดีไว้เพื่อรักษาบัญชีความดีอย่างน้อย ๑๐๐ ความดี การถอนความดีสมาชิกจะถูกถอนความดีโดยอัตโนมัติเมื่อทำผิดเงื่อนไขความดีที่ฝาก และการถอนความดีเพื่อแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของตามอัตราความดีที่กำกับไว้กับสิ่งของนั้น ๆ หากเป็นของที่มีมูลค่าสูงหรือไม่มีในธนาคารแต่มีความจำเป็นต้องใช้ สมาชิกสามารถยื่นความจำนงกับธนาคารไว้ก่อน ทางคณะกรรมการจะดำเนินการตรวจสอบความจำเป็นและบัญชีความดีของผู้ยื่น เมื่อมีความจำเป็นจริงก็ให้ผู้ใหญ่บ้านรับรองแล้วทางธนาคารก็จะจัดหาให้ต่อไป ซึ่งสิ่งของส่วนใหญ่จะเป็นสิ่งอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ที่มีจากการบริจาคค่าน้ำดื่มของคณะสงฆ์ทั้งในและนอกพื้นที่ตำบล ตลอดจนผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาค โดยให้สมาชิกธนาคารยึดหลักการของธนาคารความดี คือ “ทำความดีสร้างค่าความเป็นคน ยามขัดสนเราให้แลกเปลี่ยนสิ่งของ ” เป็นคติพจน์ประจำใจของสมาชิกทุกคน แต่จากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่า มีการถอนความดีน้อยมาก มีคนมาแลกเปลี่ยนสิ่งของเพียง

เล็กน้อย เนื่องจากทุกคนมุ่งเน้นการทำความดีเพื่อช่วยเหลือกันมากกว่า ซึ่งจุดประสงค์ของ อ.ป.ต.นั้น มุ่งช่วยเหลือประชาชนด้วยวัตถุประสงค์ของ เมื่อสมาชิกของธนาคารความดีนำความดีมาแลกเปลี่ยนของเพียงเล็กน้อย ผู้บริหารธนาคารความดีจะต้องหาวิธีให้ประชาชนนำความดีมาแลกเปลี่ยนของให้มากขึ้น อันเป็นวัตถุประสงค์ของหน่วย อ.ป.ต.มาแต่เดิมที่มุ่งจะช่วยเหลือประชาชนให้มีความอยู่ดีกินดีตามสมควรแก่อัตภาพ

ตัวอย่างใบฝากและใบถอนธนาคารความดีตำบลห้วยงัม

ใบฝากธนาคารความดีตำบลห้วยงัม									
วันที่.....	บัญชีความดีเลขที่ <table border="1" style="display: inline-table; text-align: center; width: 100px;"> <tr><td>9</td><td>8</td><td>0</td><td>9</td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </table>	9	8	0	9				
9	8	0	9						
ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าอันเป็นที่พึ่งที่ระลึก ข้าพเจ้า.....									
ขอตั้งจะขอรับฐานในการทำความดีต่อไปนี้ คือ.....									
เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา และถวายเป็นพระราชกุศลแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอภิมหาลอคุณุเดชมหาราช เนื่องในวโรกาสมหามงคลที่ทรงเจริญพระชนมายุครบ 80 พรรษา ขอทุกท่านจงรับทราบ และอนุโมทนา เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขความเจริญของข้าพเจ้า และชุมชน ตลอดจนอาณา									
ลงชื่อ.....ผู้ฝากความดี	ส่วนรับเจ้าหน้าที่ รหัสความดี <table border="1" style="display: inline-table; text-align: center; width: 50px;"> <tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </table> ลงชื่อ.....ผู้รับฝากความดี เจ้าหน้าที่ธนาคารความดี เจ้าอาวาสวัด.....ผู้ใหญ่บ้านหมู่.....ผอ.โรงเรียน.....								

ใบถอนธนาคารความดีตำบลห้วยงัม									
วันที่.....	บัญชีความดีเลขที่ <table border="1" style="display: inline-table; text-align: center; width: 100px;"> <tr><td>9</td><td>8</td><td>0</td><td>9</td></tr> <tr><td> </td><td> </td><td> </td><td> </td></tr> </table>	9	8	0	9				
9	8	0	9						
ข้าพเจ้า (ค.ช. / ค.อ. / น.ส. / นาย / นาง).....									
บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....									
มีความประสงค์ที่จะขอถอนความดี จำนวน..... ความดี ซึ่งขณะนี้ข้าพเจ้ามีความดีสะสมทั้งหมด..... ความดี									
ถอนครั้งนี้..... ความดี คงเหลือ..... ความดี									
ลงชื่อ.....ผู้ถอนความดี	ส่วนรับเจ้าหน้าที่ ลงชื่อ.....ผู้รับถอนความดี (.....) เจ้าหน้าที่ธนาคารความดี								

ตัวอย่างใบฝากและใบถอนความดี แสดงให้เห็นว่าธนาคารความดีตำบลห้วยงัม มีการรับฝากและถอนความดีอย่างเป็นระบบ มีใบรับฝากและใบถอนความดีให้กับสมาชิกได้ใช้ให้ตรงกับความต้องการ โดยมีความยึดโยงกับเมนูความดีที่ธนาคารกำหนดขึ้นว่าจะได้คะแนนความดีเท่าไร และจะถอนความดีอย่างไร เป็นต้น

๔) การกู้ความดี สมาชิกผู้มีความประสงค์จะถอนความดีจากธนาคารความดี แต่มีความดีไม่พอที่จะถอน สามารถกู้ความดีจากกองทุนความดีของธนาคารความดีได้ และสามารถกู้จากสมาชิกของธนาคารความดีได้ โดยมีกฎเกณฑ์ ดังนี้

ก. กองทุนความดี หมายถึง ความดีที่สมาชิกของธนาคารความดี ได้บริจาคให้กับธนาคารความดีไว้เป็นต้นทุน โดยตั้งเป็นกองทุนความดี เพื่อให้สมาชิกที่ต้องการถอนความดีเป็นสิ่งของที่ต้องใช้ขณะนั้น แต่มีความดีไม่พอสำหรับสิ่งของที่ต้องการ สมาชิกของธนาคารความดีสามารถกู้ความดีตามเงื่อนไขการถอนความดีเพื่อแลกเป็นสิ่งของได้ โดยมีสมาชิกธนาคารความดีด้วยกันเป็นผู้ค้ำประกัน ซึ่งผู้ค้ำประกันจะต้องมีความดีในธนาคารความดีมากกว่าความดีที่จะค้ำประกัน ผู้กู้ความดีส่งคืนความดีโดยการทำความดี เร่งทำความดีเพื่อเพิ่มความดีในบัญชีความดี หรือหากไม่สามารถทำความดีใช้คืนได้ ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบในการคืนความดีให้กับธนาคารความดีตามระยะเวลาที่กำหนด ในระหว่างที่ค้ำประกันนี้แต่ละครั้ง ผู้ค้ำประกันไม่สามารถที่จะเบิกถอนความดีเกินกว่าความดีที่ค้ำประกันผู้กู้ยืมไว้

ข. กู้จากสมาชิกหมายถึง สมาชิกของธนาคารความดี ที่มีความเต็มใจให้ผู้อื่นกู้ยืม นั้น ต้องมีความดีอยู่ในธนาคารความดีอย่างน้อย ๒๕๐ ความดีขึ้นไป และต้องเหลือความดีอยู่ในธนาคารความดี ๑๐๐ ความดีเป็นอย่างน้อย

รูปภาพที่ ๓.๑: สมุดบัญชีธนาคารความดีตำบลหัวงัม

จากรูปภาพ ๓.๑ แสดงสมุดของธนาคารความดี ทุกครั้งจะต้องนำสมุดบัญชีธนาคารความดีมาด้วยทุกครั้ง เพื่อลงรายการฝาก ถอน กู้ความดี หรือเกี่ยวกับธุรกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับความดี เสมือนบัญชีธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ที่การฝาก การถอน การให้สะสมคะแนนความดี เป็นต้น

๖) เมนูความดี การสร้างเมนูความดี หรือวิธีการที่จะทำความดีให้ปรากฏ เป็นวิธีการที่กำหนดขึ้นมาคณะกรรมการของธนาคารความดี เพื่อให้สมาชิกได้รับความดีตามความยากง่ายของกิจกรรมนั้น ๆ เป็นการส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพ

กาย สุขภาพจิตสมบูรณ์แข็งแรงโดยได้รับค่าความดีเป็นสิ่งตอบแทน แล้วสามารถนำมาแลกเปลี่ยนสิ่งของได้ ดังนี้

(๑) เมนู คนดี คิดดี ทำดี สุขภาพดี

การสร้างเมนูเพื่อให้คนเป็นคนดี คิดดี ทำดี ตลอดถึงมีสุขภาพดีนั้นต้องเลือกวิธีให้เหมาะสมกับสถานะของบุคคล ความสามารถ ศักยภาพ ความตั้งใจ ความจริงใจ ตลอดถึงความมีสติ ปัญญา ความรู้ ความสามารถ ใช้วิธีการหลาย ๆ อย่างรวมกัน จึงจะทำให้การทำตามเมื่อนั้น ๆ ได้สำเร็จลงบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ดังต่อไปนี้

- ก. งดเหล้าเข้าพรรษา ๕๐๐ ความดี
- ข. งด ละ เลิก บุหรี่ เข้าพรรษา ๕๐๐ ความดี
- ค. เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย ๖ เดือน ๓๐๐ ความดี
- ง. ผู้ป่วยโรคเบาหวานควบคุมน้ำตาลในกระแสเลือดได้ไม่เกิน ๑๓๐ มิลลิกรัม/เดซิลิตรติดต่อกัน ๖ เดือน ๓๐๐ ความดี
- จ. ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ควบคุมระดับความดันได้ไม่เกิน ๑๒๐/๘๐ มิลลิเมตรปรอทติดต่อกัน ๖ เดือน ๓๐๐ ความดี

(๒) เมนูครอบครัวตัว “ดี” ครอบครัวอบอุ่น

ครอบครัว ถือว่าเป็นหน่วยของสังคมที่เล็กที่สุด เมื่อใดก็ตามที่สามารถทำให้หน่วยที่เล็กที่สุดของสังคมมีความอบอุ่นมีความรักความสามัคคี ก็ย่อมจะทำให้สังคมโดยรวมสงบร่มเย็นไปด้วย สมมติฐานเช่นนี้จึงทำให้เกิดเมนูครอบครัวตัวดี ครอบครัวอบอุ่น โดยเมนูครอบครัวตัวดีนี้ เริ่มนับตั้งแต่การลงนามในพันธะสัญญาที่ทางธนาคารจัดทำขึ้น และธนาคารขอสงวนสิทธิ์ในการแจ้งชื่อผู้ตรวจสอบการทำความดีให้แก่สมาชิก ดังนี้

- ก. ครอบครัวปลอดเหล้า ๑,๐๐๐ ความดี
- ข. ทุกคนในครอบครัวออกกำลังกายร่วมกันทุกสัปดาห์ กำหนดให้ทำสัปดาห์ละ ๑ วัน ติดต่อกัน ๑ ปี ๑,๐๐๐ ความดี
- ค. ทุกคนในครอบครัวทานข้าวร่วมกันพร้อมหน้า ทุกสัปดาห์ กำหนดให้ทำสัปดาห์ละ ๑ วัน ติดต่อกัน ๑ ปี ๑,๐๐๐ ความดี
- ง. ทุกคนในครอบครัวสวดมนต์พร้อมกัน ทุกวันพระติดต่อกัน ๑ ปี ๑,๐๐๐ ความดี
- จ. ทุกคนในครอบครัวทำความดีในวัดพร้อมกันทุกวันพระหรือวันเสาร์ -อาทิตย์ ติดต่อกัน ๑ ปี ๑,๐๐๐ ความดี
- ฉ. ทุกคนในครอบครัวทำความสะอาดภายในบ้าน หน้าบ้านร่วมกัน ทุกสัปดาห์ กำหนดให้ทำสัปดาห์ละ ๑ วัน ติดต่อกัน ๑ ปี ๑,๐๐๐ ความดี
- ช. ทุกคนในครอบครัวทำความสะอาดที่สาธารณะของหมู่บ้านร่วมกัน ทุกสัปดาห์ กำหนดให้ทำสัปดาห์ละ ๑ วัน ติดต่อกัน ๑ ปี ๑,๐๐๐ ความดี

๓.๔.๒ กิจกรรม/โครงการเพื่อเสริมสร้างสังคมคุณธรรมของ ธนาการความดี

นอกจากกิจกรรม การฝาก การถอนความดีแล้ว ธนาการความดียังได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้บุคคลและชุมชนได้ร่วมกันสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อคนในชุมชน โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ เช่น

๑) กิจกรรม/โครงการ ๓ ผู้เฒ่าเฝ้าวัด เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เฒ่า ผู้แก่ให้มีความรู้สึก ว่า ตนเองยังมีประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม เป็นศูนย์รวมแห่งความรัก ความสามัคคีของลูกหลาน เป็นผู้ที่คนในชุมชนให้ความนับถือ โดยมีวิธีการให้ผู้เฒ่าผู้แก่มาเฝ้า วัด พัฒนาวัด มีการทำความสะอาดบริเวณรอบวัด ทำความสะอาดอาคารสถานที่ ทำให้อาคารสถานที่เกิดความเรียบร้อยดีงาม อันเป็นการออกกำลังกายเป็นสุขภาวะ มีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง และได้ทำวัตรสวดมนต์อันเป็นการทำความดี ทางจิตใจ จะขัดเกลาจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์สืบไป

๒) โครงการ ๑ วัน ๑ บาท เพื่อเติมโอกาสให้แก่ผู้ยากไร้ ตำบลหัวม อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โดยมีหลักการและเหตุผลจากสภาพเศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปของ ประเทศ ที่มีผลมาจากการบริหารประเทศที่เน้นการพัฒนาทางวัตถุ ภายใต้ระบบทุนนิยม ทำให้มีการอพยพของแรงงานจากชนบทสู่เมืองใหญ่ ๆ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร และ จังหวัดที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ ก่อให้เกิดภาวะสถาบันทางสังคมอ่อนแอทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะสังคมชนบทที่เคยอยู่กันแบบครอบครัวใหญ่ประกอบด้วย พ่อแม่ลูกและปู่ย่าหรือตายาย ซึ่งเป็นสังคมที่พึ่งพากันและกัน รวมทั้งปัญหาโรคเอดส์ที่คร่าชีวิตคนในวัยทำงานจำนวนมาก ทำให้ครอบครัวอ่อนแอ เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสและผู้ยากจนถูกทอดทิ้ง

ตำบลหัวม เป็นตำบลที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาข้างต้น ดังเช่นพื้นที่อื่นในชนบททั่วประเทศ แม้ว่าผู้สูงอายุและเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ ปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง ขาดแคลนทั้งที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม ขาดแคลนปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต ขาดคนดูแลยามเจ็บป่วยตามสังขารที่ร่วงโรย จะได้รับการช่วยเหลือโดยงบประมาณของภาครัฐ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลหัวม และจากกองทุนร้อยคน ร้อยดวงใจ ร้อยความห่วงใย แต่ผู้สูงวัยที่ขาดแคลนไปส่วนหนึ่ง แต่ยังมีคนยากจน ผู้ด้อยโอกาสอีกจำนวนหนึ่งที่ยังต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการศึกษา

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยที่สำคัญสูงสุด คือ การสร้างสังคมอยู่เย็น เป็นสุข ภายใต้สังคมพอเพียง สังคมแห่งความเอื้ออาทรช่วยเหลือกันและกัน ทางองค์การบริหารส่วนตำบลหัวม คณะสงฆ์ องค์กรผู้นำชุมชน ร่วมกับชมรมผู้สูงอายุตำบลหัวม และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงได้จัดทำโครงการ “๑ วัน ๑ บาท เพื่อเติมโอกาสแก่ผู้ยากไร้” ขึ้นโดย

บูรณาการเข้ากับกิจกรรมส่งเสริมการทำความดีของธนาคารความดี ในหมวดความดี การ
เสียสละทรัพย์ บริจาคเงินสมทบกองทุน ๕ บาท ได้ ๑ ความดี

โดยมีวัตถุประสงค์โครงการ คือ

- ๑) เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ
ด้านสังคม และการศึกษา
- ๒) เพื่อสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข ภายใต้สังคมพอเพียง สังคมแห่งความเอื้ออาทร
ช่วยเหลือกันและกัน
- ๓) เพื่อสร้างกระบวนการแก้ปัญหาในระดับพื้นที่แบบบูรณาการอย่างมีส่วนร่วม
เป้าหมายในการจัดทำโครงการ จัดตั้งกองทุน “๑ วัน ๑ บาท เพื่อเติมโอกาสแก่ผู้
ยากไร้” จำนวน ๑ กองทุน มีเป้าหมายเพื่อเติมโอกาสให้ผู้ยากไร้ จำนวน ๑ กองทุน
และพัฒนา มาจากกองทุนเป็นการช่วยเหลือในรูปแบบของมูลนิธิ ๑ วัน ๑ บาท ในปี ๒๕๕๔
เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสทรงเจริญ
พระชนมายุครบ ๘๔ พรรษา การจัดตั้งกองทุน ๑ วัน ๑ บาท ได้รับความสนใจจากสมาชิก
ของธนาคารความดีเป็นอย่างดี ทำให้การช่วยเหลือได้ผลเป็นอย่างดี

วิธีดำเนินการโครงการมีดังนี้

- ๑) ประชุมชี้แจงโครงการในการประชุมทุกระดับในตำบลหัวงัม
- ๒) จัดตั้งคณะกรรมการกองทุน “๑ วัน ๑ บาท เพื่อเติมโอกาสแก่ผู้ยากไร้”
- ๓) ประชาสัมพันธ์โครงการผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปและ
หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมโครงการ
- ๔) จัดเตรียมบาตรออมสินพร้อมพระประจำวันเกิดสำหรับผู้ร่วมโครงการ
- ๕) จัดตั้งกองทุน “๑ วัน ๑ บาท เพื่อเติมโอกาสแก่ผู้ยากไร้” โดยจัดพิธีเปิดที่ท่า
การกองทุน ในวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๐
- ๖) วิธีการออมและการรวบรวมเงินกองทุนฯ ผู้ร่วมโครงการรับมอบบาตรออมสิน
พร้อมพระประจำวันเกิดของตนเอง ผู้ร่วมโครงการหยอดเงินลงในบาตรประจำวันเกิดทุกวัน
ตามจิตศรัทธา อย่างน้อยวันละ ๑ บาท การรวบรวมเงินกองทุน เมื่อเงินเต็มบาตรหรือทุก ๑
เดือน ผู้ร่วมโครงการสามารถนำเงินในบาตรสมทบกองทุนได้โดยตรง ณ ที่ทำการธนาคาร
ความดีตำบลหัวงัม ทั้งที่สำนักงานใหญ่ และทุกสาขา
- ๗) การใช้จ่ายเงินกองทุนสำรวจข้อมูลผู้ที่สมควรให้การช่วยเหลือโดยคณะทำงาน
ประชุมพิจารณาให้การช่วยเหลือตามความเหมาะสม โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
ของโครงการ และมีการประเมินผลโครงการทุก ๑ เดือน
- ๘) ผู้รับผิดชอบโครงการ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลหัวงัม คณะสงฆ์ตำบลหัวงัม
ชมรมผู้สูงอายุตำบลหัวงัม องค์กรผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้าน ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขตำบล
หัวงัม สถานีอนามัยตำบลหัวงัม โรงเรียนทุกโรงเรียนในตำบลหัวงัม

ผลที่ได้รับ ผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาสในตำบลห้วยม มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีโอกาสทางสังคม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และการศึกษา เป็นการพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตดีขึ้นภายใต้สังคมที่อยู่กันอย่างร่มเย็นเป็นสุข สังคมแห่งความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาสมีทัศนคติที่ดีต่อสังคม ความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่น้ำใจที่คนในสังคมจะพึงมอบแก่กันและกัน

โดยมีผลการดำเนินการตั้งแต่เริ่มโครงการมีเงินทุนสะสมทั้งสิ้น ๓๔๕,๓๐๔.๔๙ บาท มีการนำเงินกองทุนช่วยเหลือผู้สูงอายุตามโครงการร้อยละร้อยดวงใจร้อยความห่วงใยแต่ผู้สูงวัยที่ขาดแคลน จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมปี ๒๕๕๔ จำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท บริจาคเป็นสาธารณกุศลต่าง ๆ ทั้งในตำบลและนอกพื้นที่ จำนวน ๓๘,๔๐๐ บาท และจ่ายเป็นทุนการศึกษาแบบต่อเนื่องไปแล้ว จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีเยาวชนคนดีในตำบลห้วยม ได้รับทุนการศึกษาแบบต่อเนื่องปีละ ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๗ คน กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี (พยาบาลวิชาชีพ) ๑ คน ระดับอาชีวศึกษา ๑ คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ๕ คน โดยทางกองทุนตั้งเป้าหมายที่จะมอบทุนการศึกษาแก่เยาวชนเหล่านี้จนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งนี้ยังคงเหลือเงินในกองทุน จำนวน ๑๖๖,๙๐๔.๔๙ บาท

รูปภาพที่ ๓.๒: โครงการ ๑ วัน ๑ บาท เพื่อเติมโอกาสให้กับผู้ยากไร้

๓) กิจกรรมผู้สูงอายุสัมพันธ์ การที่ประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนมากขึ้น นับว่าเป็นความสำเร็จในการจัดการ ด้านการแพทย์และการสาธารณสุขของประเทศไทย ที่มีผลทำให้อัตราการเกิดและอัตราการตายของประชากรลดลง ซึ่งส่งผลให้ทั้งจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อันมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาถึงอายุขัยเฉลี่ยของประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น สถานการณ์ทางประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจะมีผลต่อภาวะการพึ่งพาของประชากรไทย

ภาวการณ์พึ่งพาของผู้สูงอายุจะเป็นตัวบ่งบอกหรือสะท้อนให้เห็นถึงภาระที่สังคมต้องแบกรับ หรือดูแลประชากรกลุ่มดังกล่าว

ตำบลห้วยม อำเภอพวน จังหวัดเชียงราย มีผู้สูงอายุในปี ๒๕๕๐ จำนวน ๑,๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕ ของประชากรทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าภาพรวมทั้งประเทศ มีสถิติภาวการณ์พึ่งพาของผู้สูงอายุในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ มีสัดส่วนประชากรวัยทำงาน (อายุ ๑๕-๕๙ ปี) ต่อประชากรผู้สูงอายุเท่ากับ ๔.๒:๑ และลดลงเป็น ๔:๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จากสถิติจะเห็นว่าสัดส่วนประชากรวัยทำงานลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก็คือภาวการณ์พึ่งพาของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ดังนั้นการดูแลสุขภาพ และพัฒนาศักยภาพให้ผู้สูงอายุมีความสามารถในการดูแลรักษาสุขภาพตนเองให้เป็นภาระกับครอบครัวและสังคมน้อยที่สุด จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มอบเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่แก้ไขปัญหาข้างต้นได้เพียงบางส่วนเท่านั้น

ปี ๒๕๔๖ ได้จัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดการรวมตัวเป็นกลุ่มเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคม จากการฝึกอบรมในครั้งนั้น ผู้สูงอายุจึงได้จัดตั้ง “ชมรมผู้สูงอายุตำบลห้วยม” และขึ้นทะเบียนกับสภาผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘ เดิมมีที่ทำการชมรม ณ สถานีอนามัยตำบลห้วยม มีนายอินแก้ว แปงใจ เดิมมีที่ทำการชมรม ณ สถานีอนามัยตำบลห้วยม มีนายอินแก้ว แปงใจ เป็นประธานชมรม มีสมาชิก ๗๖๖ คน (ร้อยละ ๖๙ ของผู้สูงอายุทั้งตำบล) คำขวัญของชมรม **“พัฒนาความเป็นอยู่ สร้างคุณค่าคู่วัฒนธรรม”** ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ย้ายที่ทำการชมรมมา ณ อาคารวัฒนธรรมตำบลห้วยม ซึ่งตั้งอยู่ในที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม ปัจจุบันมีนายอินแก้ว จันตะภา เป็นประธานชมรม มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๑,๒๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๗ ของผู้สูงอายุทั้งหมดโดยมีกิจกรรมร่วมกับชุมชนและชมรมผู้สูงอายุระดับต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ร่วมกันค้นหาเรียนรู้วิถีชีวิตให้ สัมกับคำว่า **“แก่ออย่างสง่า ขรอย่างสมศักดิ์ศรี อยู่เกินร้อยปี ไม่มีโรคร้าย”** มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการดูแลส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ สักสรรค์พูดคุย และถ่ายทอดประสบการณ์ รวบรวมภูมิปัญญา และการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นตามโครงการกลุ่มสัมพันธ์ผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยมให้การสนับสนุนงบประมาณ และการประสานงานอย่างต่อเนื่อง และบรรลุวัตถุประสงค์ มีเป้าหมายอย่างน้อยร้อยละ ๕๐ ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาบทบาท และโอกาสการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

วัตถุประสงค์ โครงการกลุ่มสัมพันธ์ผู้สูงอายุ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อพัฒนาบทบาทผู้สูงอายุในการส่งเสริมสุขภาพ ดูแลสุขภาพของตนเอง และสมาชิก ลดการเจ็บป่วยที่สามารถป้องกันได้

รูปภาพที่ ๓.๓ โครงการณักร่มสัมพันธ์ผู้สูงอายุ

๒. เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมตามความสามารถและความต้องการของสังคม

๓. เพื่อจรรโลงสังคมอยู่เย็นเป็นสุข สังคมแห่งความเอื้ออาทรช่วยเหลือกันและกัน โดยเฉพาะเป็นสังคมแห่งความกตัญญูต่อผู้สูงวัย

แนวคิดในการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ถือเป็นกิจกรรมของกลุ่มคนในสังคมที่มีพลังความคิด มีความสามารถ และมีประสบการณ์สูงในการพัฒนาตนเองและสังคม อันเนื่องมาจากเหตุผล ดังนี้

๑. ผู้สูงอายุ เป็นบุคคลที่ควรได้รับการยกย่อง นับถือ และการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในสังคม

๒. ผู้สูงอายุ เป็นบุคคลที่ควรได้รับการดูแล และการเอาใจใส่ในด้านสุขภาพ พลานามัย และใช้ความรู้และประสบการณ์ของตนเองให้เป็นประโยชน์

๓. ผู้สูงอายุ เป็นบุคคลที่ต้องมีโอกาสดำรงตำแหน่งและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมตามความสามารถ และความต้องการของสังคม

ประเภทของกิจกรรม

๑. การมีส่วนร่วมทางสังคม หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

๒. การมีงานอดิเรก เป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้เองโดยลำพังคนเดียว

๓. การส่งเสริมสุขภาพอนามัย เป็นการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัยสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นวัยที่ต้องการดูแลสุขภาพอนามัยเป็นพิเศษ

๔. การพัฒนาท้องถิ่นและสังคม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีบทบาทในการเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมายาวนาน

ชมรมผู้สูงอายุตำบลห้วยมุ่น ขึ้นทะเบียนกับสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘ โดยมีที่ทำการชมรมชั่วคราว ณ สถานีอนามัยตำบลห้วยมุ่น และมีนายอินแก้ว แปงใจ เป็นประธานชมรม มีสมาชิกทั้งสิ้น ๗๖๖ คน (ร้อยละ ๖๙ ของผู้สูงอายุทั้งตำบล) คำขวัญของชมรม **“พัฒนาความเป็นอยู่ สร้างคุณค่าคู่วัฒนธรรม”** โดยมีกิจกรรมร่วมกับชุมชนและชมรมผู้สูงอายุระดับต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ร่วมกันค้นหา เรียนรู้ วิถีชีวิตให้เหมาะสมกับคำว่า **“แก่ออย่างสง่า ขรอย่างสมศักดิ์ศรี อยู่เกินร้อยปี ไม่มีโรครภัย”** การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตามโครงการ กลุ่มสัมพันธ์ผู้สูงอายุตำบลห้วยมุ่น ถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความสุขกายสุขใจและมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง

๑) ด้านสุขภาพกาย สุขภาพกายของผู้สูงอายุมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะสุขภาพร่างกายผ่านการใช้งานมานาน ทำให้ต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้ดีขึ้น จึงมีการอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุปีละ ๑ ครั้ง ชมรมผู้สูงอายุ จำนวน ๑๓ ชมรม มีสมาชิกรวม ๓๔๓ คน ได้ออกกำลังกายเป็นประจำ มีอุปกรณ์ประกอบการรำคือไม้พลอง เป็นการปลุกกระแสน้ำ และสนับสนุนการออกกำลังกาย ให้การสนับสนุนอุปกรณ์การออกกำลังกายตามกระแสนิยม เสริมสร้างค่านิยมรักสุขภาพกับชีวิตประจำวันทีพอเพียง ส่งเสริมทางเลือกเพื่อสร้างสุขภาพ ตลอดถึงมีการจัดให้มีประกวด การออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอของผู้สูงอายุ จึงมีความสำคัญ และมีความจำเป็นที่ต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดอย่างต่อเนื่องและยาวนาน

๒) ด้านสุขภาพจิต ด้านสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกันกับสุขภาพกาย เพราะกายกับจิตเป็นของคู่กัน ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยมุ่น ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสไปเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยว และพุทธสถานที่สำคัญ ทั้งในจังหวัด และต่างจังหวัด เป็นประจำทุกปี ทำให้เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศชีวิตได้รับสิ่งแปลกใหม่ อันเป็นการแสวงบุญไปในตัวด้วย

แผนภูมิที่ ๓.๓ กราฟสุขภาพจิตผู้สูงอายุ

จากแนวคิดและการดำเนินงานจัดกิจกรรมตามโครงการกลุ่มสัมพันธ์ผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุแบบองค์รวม โดยจัดกิจกรรม ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดกิจกรรมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ที่ครอบคลุมทั้งการสร้างเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิต และชีวิตการเป็นอยู่ ขององค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกับทุกองค์กร และทุกหน่วยงานในตำบล จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีศักยภาพอันเข้มแข็งมากมาย มีความสามารถด้านต่าง ๆ มีประสบการณ์ และมีความสำเร็จในการทำงาน การดำเนินชีวิต ที่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหามาก ๆ โดยเฉพาะปัญหาด้านสังคมที่เกิดขึ้นทุกพื้นที่ในปัจจุบัน หากทุกคน ทุกหน่วยงานร่วมกันค้นหาให้โอกาส เปิดพื้นที่ให้ผู้สูงอายุได้แสดงความสามารถตามศักยภาพที่มีอยู่ ซึ่งจะก่อประโยชน์ให้กับสังคม และตัวของผู้สูงอายุเอง

ดังนั้น การจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ จึงไม่จำกัดเฉพาะการให้การช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเป็นอยู่หรือการจัดเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุเท่านั้น แต่เป็นการจัดบริการสวัสดิการที่สร้างโอกาสในการนำศักยภาพอันเข้มแข็งที่มีอยู่ของผู้สูงอายุ อันได้แก่ ความสามารถด้านต่าง ๆ ความพอใจในหน้าที่การงานและความพอใจในความสำเร็จที่ผ่านมา มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการพัฒนา ควบคู่ไปกับการนำสิ่งที่อ่อนแอของผู้สูงอายุ เช่น ภาวะทางกายภาพ ภาวะทางสังคม และภาวะทางอารมณ์ของผู้สูงอายุนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรม ด้านการดูแลให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมจึงจะสร้างความพึงพอใจทั้งผู้รับบริการและผู้ให้บริการทางสวัสดิการสังคม

ผลที่ได้รับ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตามโครงการนี้ เป็นการนำศักยภาพ อันเข้มแข็งที่มีอยู่ของผู้สูงอายุ อันได้แก่ ความสามารถด้านต่างๆ ความพอใจในหน้าที่การงานและความพอใจในความสำเร็จที่ผ่านมา ใช้เป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมด้านการพัฒนา และนำสิ่งที่อ่อนแอของผู้สูงอายุ เช่น ภาวะทางกายภาพ ภาวะทางสังคม และภาวะทางอารมณ์ของผู้สูงอายุ มาใช้เป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมด้านการดูแลให้ความช่วยเหลือ หรือการจัดบริการที่เหมาะสม อันจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุแบบองค์รวมที่ถูกต้อง และสร้างความพึงพอใจทั้งผู้รับบริการและผู้ให้บริการทางสวัสดิการสังคม

๔) โครงการร้อยคน ร้อยดวงใจ ร้อยความห่วงใย แด่ผู้สูงวัยที่ขาดแคลน

การ

ออกรับบิณฑบาต โปรดเมตตาชาวพุทธทุกเช้าของพระสงฆ์ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสทำบุญเริ่มต้นของวันใหม่ ถือเป็นกิจทางพระสงฆ์ที่สำคัญ เข้าวันหนึ่งของการประกอบกิจทางพระสงฆ์ดังเช่นทุกเช้าของ พระเบญ อรุโณ ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส วัดป่าคา หมู่ที่ ๒ ตำบลห้วยม ใน การออกโปรดเมตตารับบิณฑบาตเพื่อให้พุทธศาสนิกชน ได้มีโอกาสทำบุญ เริ่มต้นของวันใหม่ ได้ผ่านมายังหน้าบ้านของสองตายาย ที่แรกคิดว่าน่าจะเป็นที่เก็บของ หรือเพิงพักเฝ้าสวนมากกว่าที่จะเป็นที่พักอาศัยของคนทั้งสอง นอกจากสภาพที่อยู่อาศัยแล้ว ตาป่วยด้วยโรคต่อกระดูกงายเดินลำบาก จึงเป็นที่มาของการคิดที่จะให้มากกว่า การให้ คือ

โอกาสในการทำบุญของพระสงฆ์ จึงได้นำแนวคิดมาปรึกษากับพระครูสุจินต์ญาณธรรม รองเจ้าคณะอำเภอพาน คณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยมุ่น และกลุ่มผู้สูงอายุในการให้การช่วยเหลือครอบครัวสองตายาย และเป็นการเริ่มต้นการให้การช่วยเหลือของ “โครงการรื้อคน รื้อดวงใจ รื้อความหวังโย แต่ผู้สูงวัยที่ขาดแคลน ” โดยใช้วัฒนธรรม “การตานทอด ” ของชาวเหนือมาเป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจในการขอรับบริจาคประกอบกับตำบลห้วยมุ่น เป็นตำบลที่เคยมีชีวิตความเป็นอยู่แบบครอบครัวใหญ่ อันประกอบด้วยพ่อแม่ลูกและปู่ย่าหรือตายาย เป็นสังคมที่พึ่งพาอาศัยกันและกัน เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงจากประเทศเกษตรกรรม เป็นอุตสาหกรรมของประเทศ มีการอพยพของแรงงานจากชนบทสู่เมืองใหญ่ ๆ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร และจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ประกอบกับเกิดปัญหาโรคเอดส์ที่คร่าชีวิตคนในวัยทำงานจำนวนมาก ทำให้เด็กและผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง โดยเฉพาะปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง ขาดแคลนทั้งที่อยู่อาศัย ที่เหมาะสมขาดแคลนปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต ขาดคนดูแลยามเจ็บป่วยตามสังขารที่ร่วงโรย ทางองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยมุ่น จึงร่วมกับคณะสงฆ์ตำบลห้วยมุ่น ชมรมผู้สูงอายุตำบลห้วยมุ่น และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเล็งเห็นปัญหาดังกล่าว เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อความเป็นมาของบ้านเมืองในอดีต จึงได้ทำโครงการ “รื้อคน รื้อใจ รื้อความหวังโย ช่วยเหลือผู้สูงวัยที่ขาดแคลน” ประกอบกับการที่ อบต.ห้วยมุ่น ได้สนับสนุนกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ผู้สูงอายุตำบลห้วยมุ่นอย่างต่อเนื่อง จึงได้บรรจุกิจกรรมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุตามโครงการ รื้อคน รื้อดวงใจ รื้อความหวังโย ช่วยเหลือผู้สูงวัยที่ขาดแคลน ให้เป็นกิจกรรมหนึ่งของโครงการกลุ่มสัมพันธ์ผู้สูงอายุตำบลห้วยมุ่น ประเภทกิจกรรมการส่งเสริมการให้การช่วยเหลือ อบต.ห้วยมุ่น ได้ประชาสัมพันธ์เพื่อรับบริจาคทั้งปัจจัยที่เป็นสิ่งของและเงิน จากผู้มีจิตศรัทธามอบให้แก่ผู้สูงอายุที่ยากจนและเจ็บป่วย ตามลำดับความจำเป็นมากน้อยเป็นครั้ง ๆ ไป เดือนละ ๑ – ๒ ราย

ปัจจุบันมีครอบครัวผู้สูงอายุที่ได้รับการช่วยเหลือตามโครงการฯ จำนวน ๓๘ ครอบครัว โดยได้รับเงินบริจาคร่วมโครงการฯ เป็นเงิน ๘๙,๕๐๐ บาท และสิ่งของอื่นอีกมากมาย รวมทั้งข้าวสารอาหารแห้งเครื่องอุปโภคบริโภคจำนวนมาก ซึ่งถือเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งเหล่านี้ และนี่คือสิ่งที่ดีที่เกิดจากการทำ “ความดี” ที่เกิดขึ้นในตำบลห้วยมุ่น

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทั้งด้านสุขภาพและความเป็นอยู่
๒. เพื่อส่งเสริมให้ผู้คนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ และมีส่วนร่วมในการสมทบทุนเข้ากองทุนตามโครงการ

๓. เพื่อสร้างกระบวนการแก้ปัญหาระดับพื้นที่แบบบูรณาการอย่างมีส่วนร่วม ในกิจกรรมดังกล่าว ได้นำหลักการ “ตานทอด” เป็นภาษาเหนือ เป็นคำประสม ระหว่างคำว่า ทาน กับ ทอด ความหมายคือ “วางของให้” เป็นการช่วยเหลือและสงเคราะห์กันเองของชาวบ้าน ตรงกับคำว่า ทานมัย ซึ่งถือเป็นการสร้างกุศลอันยิ่งใหญ่ สำหรับพิธีการ ก็เป็นไปตามแบบฉบับชาวบ้าน ไม่มีพิธีรีตองอะไร เพียงนำสิ่งของไปวางไว้หน้าบ้านคนทุกข์ยาก จุดประทัดบอกให้เจ้าของบ้านรู้ตัว ให้ออกมาเอาสิ่งของ เมื่อเปิดประตูออกมาจะมีการ ทักทายกันบ้าง จบลงด้วยการรับพรจากผู้รับการตานทอด ผู้นำในการทำแต่ละครั้งมักเป็นผู้ใหญ่บ้าน หรือไม่ก็กำนันเป็นหัวขบวน เริ่มจากสำรวจก่อนว่าในหมู่บ้านมีใครบ้างที่ต้องการความช่วยเหลือ จึงไม่มีการกำหนดเวลาทำ “ตานทอด” ว่าแต่ละปีทำวันไหนเดือนใด ขึ้นอยู่กับความเดือดร้อนของเพื่อนบ้าน

การนำคำว่า “ตานทอด” มาใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการร้อยคน ร้อยดวงใจ ร้อยความห่วงใย แต่ผู้สูงวัยที่ขาดแคลน เนื่องจากเป็นคำที่เข้าใจง่ายสอดคล้องกับทั้งวิถีการ และเป้าหมายในการทำบุญ เพียงแต่มีการปรับให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน กล่าวคือ มีการระดมทุนและการให้การช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง การแจ้งให้ผู้ที่รับทานทราบล่วงหน้า ปัจจุบันไม่มีการจุดประทัดแล้ว เพราะในอดีตเคยมีผู้สูงอายุได้รับอุบัติเหตุ จากการตกใจจากเสียงของประทัด

รูปภาพที่ ๓๔ โครงการร้อยคน ร้อยดวงใจร้อยความห่วงใย แต่ผู้สูงวัยที่ขาดแคลน

๕) โครงการงานศพปลอดเหล้า

การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ถือว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา เมื่อเกิดมีงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่นงานศพ สิ่งที่เราจำเป็นต้องเตรียมเป็นอย่างดีก็คือการต้อนรับแขกผู้มาเยี่ยมศพ มาช่วยงานศพ ต้องดูแลเรื่องอาหารการกิน เป็นต้น สิ่งที่มีจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็คือ การดื่มสุรามาเมากันในงาน ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท เจ้าภาพต้องเสียทรัพย์จำนวนมากในการซื้อเหล้ามาเลี้ยงผู้มาร่วมงาน บางขณะตั้งวงเหล้ากินกันในขณะที่พระสงฆ์กำลังทำพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ทำให้ไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง ขาดการเคารพนอบนบนนับถือบูชาต่อพระรัตนตรัยเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งชาวพุทธไม่ควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง ธนาการความดีจึงได้ทำโครงการงานศพปลอดเหล้า โดยกำหนดแนวทางดังนี้

๑. งานศพที่เกิดขึ้นในตำบลห้วยมุ่น ได้เข้าร่วมโครงการฯ โดยติดป้าย “งานศพปลอดเหล้า” ไว้หน้างานทุกคน
๒. เจ้าภาพงานศพที่เข้าร่วมโครงการ พึงพอใจที่จัดงานศพโดยปราศจากวัฒนธรรมการเลี้ยงเหล้า เปียร์ และในแง่เศรษฐกิจเจ้าภาพงานศพประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดงานศพ
๓. ผู้ที่ไปร่วมงานศพ พึงพอใจต่อความเหมาะสมของการใช้ป้าย “งานศพปลอดเหล้า” แทนคำบอกกล่าวของเจ้าภาพ และพึงพอใจต่อการจัดงานศพที่ปลอดเหล้า

รูปที่ ๓.๕ พิธีปฏิบัติตนงดเหล้าเข้าพรรษา

๖) โครงการวัดปลอดเหล้า

วัดเป็นศาสนสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นที่ประดิษฐานพระรัตนตรัย อันเป็นที่พึ่งสูงสุดของชาวพุทธ จึงสมควรที่จะมีกิจกรรมที่เป็นบุญเป็นกุศลเท่านั้น กิจกรรมที่ส่งเสริมให้คนในสังคมมีจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม ต้องเว้นกิจกรรมทุกอย่างที่เป็นการผิดศีลธรรม วัดจึงควรเป็นตัวอย่างในการทำคุณงามความดี กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของ

คนในสังคมให้มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น ธนาการความดี จึงรณรงค์ให้วัดปลอดเหล้า โดยกำหนดพื้นที่ของวัดและมีวิธีการดังนี้

๑. วัดในพื้นที่ตำบลห้วยมมี ๑๐ วัด เข้าร่วมโครงการ และปิดป้าย “วัดปลอดเหล้า”

๒. ในกรณีการจัดงานบุญ หรือทุกงานที่จัดในวัด จะไม่มีการดื่มเหล้าในบริเวณวัด และห้ามนำเครื่องดื่มมึนเมาทุกชนิดเข้าไปในบริเวณวัด

๗) โครงการ โรงเรียนปลอดเหล้า

โรงเรียน เป็นสถานที่ฝึกอบรมเยาวชน เพื่อเป็นคนดีมีศีลธรรม เพราะจะต้องรับภาระบริหารประเทศชาติบ้านเมืองในส่วนต่าง ๆ ของสังคม ถ้าเยาวชนผู้เป็นอนาคตของประเทศชาติ ไม่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ แล้ว ก็ยากที่จะทำให้ประเทศชาติบ้านเมืองให้มีความเจริญรุ่งเรืองได้ อีกประการหนึ่ง ระดับผู้บริหารโรงเรียน ก็ต้องเป็นตัวอย่างให้กับนักเรียนด้วย ต้องสร้างระเบียบวินัยในการประพฤติปฏิบัติชอบให้แก่ทั้งครู และนักเรียน ธนาการความดี เห็นถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดกิจกรรมโรงเรียนปลอดเหล้า เพื่อสร้างวินัยในโรงเรียนให้ปลอดเหล้าทั้งแก่ครูและนักเรียน

๑. โรงเรียนทั้ง ๓ โรงเรียนในพื้นที่ตำบลห้วยมมี เข้าร่วมโครงการฯ และปิดป้าย “โรงเรียนปลอดเหล้า” ไว้หน้าโรงเรียน

๒. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำตนเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนโดยการไม่ดื่มเครื่องดื่มมึนเมาในบริเวณโรงเรียน และไม่ดื่มให้นักเรียนเห็นตัวอย่างที่ไม่ดี

๘) โครงการ ครอบครัวปลอดเหล้า

โครงการครอบครัวปลอดเหล้านี้ เป็นโครงการที่เป็นประโยชน์มาก เพราะเป็นการประหยัด และลดค่าใช้จ่ายของครอบครัวลงเป็นอย่างมาก เป็นการช่วยรักษาสุขภาพของผู้เข้าร่วมโครงการเป็นอย่างดี ทำให้ครอบครัวเกิดความอบอุ่น ลดการทะเลาะวิวาทกัน อันมีสาเหตุจากการมึนเมาสุรา จึงทำให้มีครอบครัวที่สมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๓๐ ครอบครัวและรับป้าย “ครอบครัวนี้ปลอดเหล้า เทิดไท้องค์ราชัน ๘๐ พรรษา” ปิดป้ายไว้หน้าบ้าน และปฏิญาณตนเป็นสัจจะว่าครอบครัวนี้จะไม่ดื่มสิ่งมึนเมาตลอดไป

พื้นที่ตำบลห้วยมมี ได้รับการช่วยเหลือตามโครงการ จำนวนทั้งสิ้น ๓๘ คน ยอดเงินสงเคราะห์รวมทั้งสิ้น ๘๙,๕๐๐ บาท ทั้งนี้ไม่นับรวมสิ่งของข้าวสาร อาหารแห้ง และเครื่องอุปโภคบริโภคอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก

นอกจากนั้น ธนาการความดียังมีกิจกรรมอื่น ๆ อีกมากที่ส่งเสริมคนในสังคมได้มีความอยู่ดีกินดี มีความสุข มีความสามัคคีกัน พร้อมจิตพร้อมใจกันทำกิจกรรมเพื่อสังคม โดยส่วนรวม และเป็นการส่งเสริมพระพุทธศาสนาสมิความเจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไป

๙) โครงการมรรคนายกน้อย

โครงการมรรคนายกน้อยนี้ เป็นโครงการที่ส่งเสริมให้เยาวชนได้มีโอกาส แสดงออกได้ใกล้ชิด และได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทาง พระพุทธศาสนา เป็นการวางพื้นฐาน ฝึกอบรม

เยาวชนให้มีความรู้ในศาสนพิธีที่สำคัญ พร้อมกับเรียนรู้คำสอนทางพระพุทธศาสนา ตลอดถึง การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและพิธีกรรมโบราณของท้องถิ่นที่สืบเนื่องกันมาตลอดระยะเวลา อันยาวนาน อันเป็นการเตรียมความพร้อมบุคลากร ที่จะรับช่วยการสืบทอดพระพุทธศาสนา ต่อไป โครงการนี้ทำให้เกิดความปฏิสัมพันธ์กันทุกฝ่าย มีพระสงฆ์ ผู้เฒ่าผู้แก่ และเยาวชน ผู้ร่วมโครงการ ทำให้เกิดความผูกพัน เกิดความเข้าใจกัน เกิดการเรียนรู้ และสืบทอด มรดกทางวัฒนธรรมอย่างดียิ่ง ทำให้มีเยาวชนทั้งชายและหญิง สนใจสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๗๒ คน และได้เข้าร่วมกิจกรรมการทำความดี รวมถึงเข้าร่วมกิจกรรมในการทำ ประโยชน์ให้กับสังคมอย่างต่อเนื่อง

รูปภาพที่ ๓.๖ : โครงการมรรคนายกน้อย

๑๐) โครงการก๋วยสลากเพื่อการศึกษา

โครงการนี้เป็นการอาศัยวัฒนธรรมประเพณีการทำบุญในพระพุทธศาสนา มาบูรณา การเพื่อระดมทุนนำมาสงเคราะห์นักเรียนในด้านการศึกษา เรียกว่า “ป่าเวณิกินตานก๋วย สลาก (กระโถง) ตำบลห้วยม” ได้เริ่มโครงการต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้มีประชาชน ให้การสนับสนุนรับเป็นเจ้าภาพสลากเพื่อการศึกษาเป็นจำนวนมาก มีจำนวนผู้รับเป็นเจ้าภาพ เส้นสลากเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้ได้แบ่งเบาภาระของผู้ปกครองได้ส่วนหนึ่ง ป่าเวณิกินตานก๋วย สลากในปีที่ผ่านมา ได้เส้นก๋วยสลากเพื่อการศึกษา จำนวน ๓๒๕ ก๋วย มีนักเรียนได้รับการ สงเคราะห์ทางการศึกษาจำนวน ๓๒๕ คน มียอดเงินทุนเพื่อการศึกษาจำนวน ๓๒,๕๐๐ บาท

รูปภาพที่ ๓.๗ : ก๋วยสลากเพื่อการศึกษา

๑๑) โครงการปลูกต้นไม้ แต่ผู้วายชนม์

โครงการปลูกต้นไม้แต่ผู้วายชนม์นี้ นับว่าเป็นโครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียวโดยตรง ทำให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น ลดมลภาวะมาก โครงการนี้จะมุ่งเน้นไปที่งานศพที่เกิดขึ้นในตำบล หวังว่า เมื่อมีงานศพเกิดขึ้น เจ้าภาพจะได้รับต้นไม้ตามโครงการนี้และนำไปปลูกด้วยตนเอง ปักป้ายชื่อของผู้เสียชีวิตไว้เป็นที่ระลึกถึงคุณงามความดีที่ต้นไม้ เพื่อให้รู้ว่าเป็นการร่วมโครงการของผู้ตายท่านใด เจ้าภาพผู้เป็นญาติจะดูแลเอาใจใส่ต้นไม้ที่ปลูกไว้จนกว่าจะเติบโตออกดอกออกผล และลูกหลานก็ได้รับประโยชน์จากดอกผลอันเกิดจากต้นไม้ อันเป็นประโยชน์อีกทางหนึ่งด้วย

๑๒. โครงการ โรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลห้วยม

โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลห้วยม เป็นโครงการหนึ่งที่อยู่ภายใต้ของธนาการความดี ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๓ โดยใช้องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยมเป็นสถานที่จัดกิจกรรม การเรียนการสอนมีนักเรียนทั้งสิ้น ๑๓๔ คน โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลห้วยม เกิดขึ้นจากความตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของตำบลห้วยมที่เริ่มปรากฏขึ้นในชุมชนจำนวนผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะปัญหาสุขภาพจิตภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุจากการถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง จนนำไปสู่ปัญหาการฆ่าตัวตายของผู้สูงอายุและโรงเรียนผู้สูงอายุ ยังเป็นสถานที่ให้ผู้สูงอายุได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันอีกด้วย

โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นการจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งที่ต้องการให้ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่มีความสำคัญอีกทั้งการดำเนินชีวิตเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพโดยได้แบ่งการเรียนการสอนออกเป็น ๓ ชั้นปี ดังนี้

ปีที่ ๑ หลักสูตรขั้นต้น (BASIC) เน้นการเรียนการสอนในระดับพื้นฐานทั่วไป เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ในด้านต่าง ๆ มุ่งสู่เป้าหมาย “รู้จริง”

ปีที่ ๒ หลักสูตรชั้นกลาง (INTERMEDIATE) เป็นการให้ความรู้ในเรื่องที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ศึกษาเชิงลึกประกอบการฝึกปฏิบัติมุ่งสู่เป้าหมาย “รู้จริง ปฏิบัติได้”

ปีที่ ๓ หลักสูตรขั้นสูง (ADVANCED) เป็นการเรียนรู้เชิงวิเคราะห์ มีการศึกษาดูงานเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รู้จักการประมวลความรู้และนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย “รู้จริง ปฏิบัติได้ ถ่ายทอดเป็น”

สรุป จะเห็นได้ว่า ธนาการความดีตำบลห้วยม ได้มีแนวคิดทำเพื่อพัฒนาประชาชนให้มีการอยู่ดีมีสุข อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีการทำธุรกรรมต่าง ๆ เหมือนอย่างกับธนาการพาณิชย์ทั่วไป มีการฝาก การถอน และการกู้ หรือการบริจาคความดีเข้ากองทุนธนาการความดี การดำเนินงาน ได้จัดให้มีโครงการได้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างดี มีสมาชิกทุกกลุ่มเป้าหมาย มีกลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มผู้เฒ่าผู้แก่ ตลอดถึงกลุ่มผู้บริหาร รวมถึงพระสงฆ์ ก็ได้เข้าร่วมกิจกรรมนี้อย่างครบถ้วนและจัดให้มีกิจกรรม เรียกว่า เมฆุความดี เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มเป้าหมาย ได้ทำความดีเพื่อเป็นการเพิ่มความดีให้กับตนเอง

ทำให้เห็นถึงความสำเร็จของโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี เห็นได้จากการมีสมาชิกเพิ่มขึ้น ความดีของแต่ละคนก็มีการฝากมากขึ้นและผลสัมฤทธิ์อื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อชุมชนเป็นอย่างยิ่ง นับว่าธนาคารความดี เป็นนวัตกรรมใหม่ที่สามารถพัฒนาในสิ่งที่ปณามธรรมจับต้องไม่ได้ ให้เป็นรูปธรรมสามารถจับต้องได้ มีผลสัมฤทธิ์ตามเจตนารมณ์ที่ได้ตั้งไว้ ดังคำขวัญที่ว่า “ทำความดีสร้างค่าความเป็นคน ยามขัดสนเราให้แลกเป็นสิ่งของ ” นับว่าเป็นงานของคณะสงฆ์ส่วนนี้มีความสำเร็จเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของพระอารักษ์ อภิวิฑฒโน ที่กล่าวว่า

“...ธนาคารความดี ตามแนวคิดของคนในชุมชนตำบลห้วยม้ง ดังที่ได้สำรวจสอบถามหลาย ๆ คนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก ที่สมาชิกทุกคนเข้าร่วมก็คงเห็นว่า เพราะเป็นการประกอบการทางด้านการประเพณี ที่เห็นได้ชัดเจนและมีรูปแบบที่เป็นไปตามระบบแบบแผนที่ดี เมื่อทำความดีและจะได้รับผลตอบแทนกลับมาอย่างมีรูปธรรม เช่นการเข้าร่วมประชุมในหมู่บ้านจะได้คะแนนเป็นต้น ทำความสะอาดวัด สถานที่ราชการ ถนน บริจาคสิ่งของทำบุญแก่คนยากไร้สิ่งเหล่านี้ ล้วนแต่เป็นนิสสัยเดิมของคนล้านนาอยู่แล้วบวกกับโครงการธนาคารความดี เกิดขึ้นยิ่งเคยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์จากเดิมตามที่เราเห็นด้วยตาที่มองเห็นเรื่องการทำดีของคนในชุมชนแต่เดิมประมาณ ๖๐ % ของคนในชุมชน แต่พอเริ่มต้นโครงการนี้ขึ้น ผลสำรวจที่ได้ตามที่เราเห็นด้วยสายตาคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ประมาณ ๗๐-๘๕ % ของคนในชุมชนธนาคารความดี ตำบลห้วยม้ง ทุกวันนี้ไม่ได้เป็นที่รู้จักแค่คนในชุมชนตำบลห้วยม้งเท่านั้น แม้แต่ต่างจังหวัดก็เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ดังที่กระผมเดินทางไปในต่างจังหวัดต่าง ๆ ถ้ามีคนถามว่าอยู่จังหวัดอะไร เราก็บอกไปว่าอยู่ตำบลห้วยม้ง จังหวัดเชียงราย ทุกคนจะนึกถึงธนาคารความดีเป็นอันดับแรกเลยนี่ก็เป็นทีที่แสดงถึงว่า ธนาคารความดี ตำบลห้วยม้ง สามารถเป็นที่รู้จักและเชิดชูตำบลห้วยม้งเป็นอย่างดี และทุกครั้งที่เราทำความดีและชวนบุคคลอื่น ๆ ให้มาทำความดีด้วย เรามักจะได้รับคำถามจากบุคคลที่เราชวนอย่างบ่อยครั้งนั่นก็คือ ทำความดีแล้วได้อะไร ความดีมีจริงหรือไม่ เราสามารถนำหลักและโครงการธนาคารความดีไปตอบได้ สรุปแล้วธนาคารความดี ตำบลห้วยม้ง กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของประชาชนชาวตำบลห้วยม้ง ทุกคนยอมรับในข้อปฏิบัติ และยึดถือตามธรรมเนียมของโครงการธนาคารความดีมาโดยตลอด เพราะว่าความดีนั้นทุก ๆ คนสามารถทำได้เพราะยึดถือหลักในทางพระพุทธศาสนา ในการดำรงชีวิตคือหลักการทำ ความดี ละเว้นความชั่ว และทำให้จิตใจผ่องใส บวกกับธนาคาร

ความดีเข้ามามีบทบาทในชุมชน ชาวตำบลห้วยม้ง จนทำให้ตำบลห้วยม้ง ได้รับความร่มเย็นเป็นสุขตามวิถีชีวิตของชาวล้านนา...”^๖

การพัฒนารูปแบบ และกระบวนการบริหารจัดการของธนาคารความดี

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มธนาคารความดีมีการพัฒนาระบบ รูปแบบและกระบวนการบริหารจัดการองค์กรของกลุ่มเพื่อพัฒนาเพื่อชีวิต ความดีงาม และการพัฒนาสังคม โดยมีการดำเนินการใน ๔ รูปแบบใหญ่ คือ

๑) การบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรม กลุ่มพระสงฆ์และธนาคารความดีมองว่าหลักพุทธธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการชีวิตและการพัฒนาสังคมได้ เพราะฉะนั้น จึงเน้นการบริหารจัดการกลุ่ม องค์กร และเครือข่ายด้วยการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้เกิดกิจกรรมการพัฒนา เช่น การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาดำเนินการด้านการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคม การสร้างความเป็นต้น นอกจากนี้ยังนำหลักธรรมมาเป็นเครื่องเตือนสติ จิตใจของผู้คนในสังคมให้เห็นคุณค่าเห็นโทษของการบริโภคนิยม ให้มีการดำเนินการพัฒนาชีวิตตามหลักพุทธศาสนา และสร้างความเป็นต้นอย่างเนื่อง ดังนั้นการบริหารจัดการองค์กร จึงเป็นไปโดยนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกิจกรรมที่ดำเนินการส่วนใหญ่จึงเป็นไปตามแนวปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสังคม คือ การฝึกฝนของบุคคลในการสร้างความเป็นต้น การช่วยเหลือพึ่งพาของกันและกัน และความสัมพันธ์ของชุมชน

๒) การบริหารจัดการตามหลักหน้าที่ของพระสงฆ์ พระสงฆ์และธนาคารความดีมองว่า การทำหน้าที่ของพระสงฆ์ คือ การปฏิบัติตามพระธรรมวินัย การเผยแผ่พุทธธรรม และการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสังคมซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้น การบริหารจัดการตนเองและองค์กรจึงเป็นไปตามบทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ คือ ปฏิบัติตน การสั่งสอนให้พุทธศาสนิกชนในการ สร้าง ความเป็นต้นและพัฒนาสังคม โดยได้ดำเนินการตามหลักสาธยายสังเคราะห์เป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับการปกครองทางคณะสงฆ์ แต่ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจากพระเถระผู้ใหญ่ในการพัฒนาสังคมซึ่งก็พบว่า มีการดำเนินการร่วมกับคณะสงฆ์เป็นอย่างดี

๓) การบริหารจัดการตามภารกิจและเป้าหมาย (เชิงประเด็นกิจกรรมและเครือข่าย) พระสงฆ์และธนาคารความดีนั้น ส่วนใหญ่ทำงานเป็นเครือข่ายในการพัฒนาร่วมภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ดังนั้นการบริหารจัดการจึงเป็นเรื่องของเครือข่ายการทำงานและตามประเด็นกิจกรรมที่เกิดขึ้น เช่น เครือข่ายสิ่งแวดล้อม เครือข่ายวัฒนธรรม เครือข่ายด้านการศึกษา เป็นต้น โดยใช้กลไก

^๖ สัมภาษณ์ พระอารักษ์ อภิวิฑฒโน เจ้าอาวาสวัดบวกลาคำว ตำบลห้วยม้ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕.

ของเครือข่าย คือ การประสานงาน การติดต่อสื่อสาร การติดตามประเมินผล และการทำกิจกรรมร่วมกันโดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยงิ้วเป็นกำลังสำคัญในการเชื่อมโยงกับฝ่ายต่าง ๆ

๔) การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ เนื่องจากพระสงฆ์และธนาการความดี มีพื้นที่ดำเนินการในชุมชนของตนเองเป็นหลัก และค่อย ๆ ขยายไป ในพื้นที่อื่น ๆ ดังนั้นการบริหารจัดการจึงดำเนินการในพื้นที่โดยมีการปรับประยุกต์เข้ากับบริบทของพื้นที่ ชุมชน และวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการวางแผนร่วมกับชุมชน ภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบล ภาคเอกชน เพื่อพัฒนาพื้นที่ให้เกิดความเหมาะสมกับพื้นที่เพื่อการพัฒนาในประเด็นกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ดังนั้น การพัฒนาระบบการบริหารจัดการของพระสงฆ์ ธนาการความดี จึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสร้างความเป็นองค์กรรวมของการบริหารจัดการร่วมกับคณะสงฆ์ ฝ่ายบ้านเมือง และการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ หรือประเด็นปัญหาทางสังคม การเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงาน และการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่องเพื่อให้เป็นพลังของชุมชนและเครือข่ายในการพัฒนาสังคม การสร้างชาติ โดยไม่ทิ้งฐานของหลักพุทธธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓.๕ ผลแห่งการเสริมสร้างสังคมคุณธรรมภายใต้แนวคิดธนาการความดี

แนวคิดธนาการความดี ได้เปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ มีสาขาย่อยแห่งแรก คือ สาขาโรงเรียนป่าแดงวิทยา เปิดทำการเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๑ โดยทางโรงเรียนได้ปรับผังบัญชีความดีให้สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน มีเครือข่ายในการทำงานที่เพิ่มขึ้น

โดยมีวัดที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๑๐ วัด คือ วัดศรีเมืองมูล วัดป่าคา วัดบวกลาคำว วัดหนองฮ่าง วัดสันหลวง วัดกู่สูง วัดเขื่อนเมือง วัดดงเจริญ วัดดงคอแลน วัดสันป่าคา

มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๓ โรงเรียน คือ โรงเรียนป่าแดงวิทยา โรงเรียนป่าคา และโรงเรียนหนองฮ่างสันหลวง

มีชมรมที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๓ ชมรม คือ ชมรมผู้สูงอายุตำบลห้วยงิ้ว ชมรมกำนันผู้ใหญ่ตำบลห้วยงิ้ว และชมรมอาสาสมัคร (อสม) ตำบลห้วยงิ้ว

ผลการดำเนินงาน ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ มีสมาชิกรวมทั้งสิ้นจำนวน ๒,๒๔๘ คน จำแนกประเภท สมาชิกสามัญ ๑,๙๙๐ คน สมาชิกกิตติมศักดิ์ ๒๕๘ คน โดยมีความดีรวมทั้งสิ้น ๘๓๘,๑๗๕ ความดี แยกเป็นการฝากความดีแบบสะสม ได้แก่ การเสียสละแรงกาย เสียสละทรัพย์ และการบริจาคโลหิต จำนวน ๔๘๙,๓๘๕ ความดี การฝากความดีแบบสัจจะ ได้แก่การตั้งสัจจะอธิษฐานในการละเว้นจากการละเมิดศีล ๕ งดเล่นการพนันขึ้นต่อ และการให้อภัยผู้อื่น จำนวน ๓๔๘,๗๙๐ ความดี โดยมีจำนวน

ความดีที่ถือนเพื่อแลกเป็นสิ่งของ จำนวน ๔๑,๗๕๐ ความดี มีมูลค่าสิ่งของรองรับการถอนความดีเพื่อแลกเป็นสิ่งของคงเหลือ รวม ๑๒,๗๐๐ ความดี จากผลการดำเนินงานของธนาคารความดี สามารถขยายเครือข่าย จำนวนสมาชิก จำนวนการทำความดี และการถอนความดีอย่างมีระบบ ทำให้สามารถพัฒนาในส่วนต่าง ๆ ภายในตำบลห้วยมุ่น ได้อย่างบูรณาการ นอกจากนี้ ธนาคารความดีมีโครงการเพื่อพัฒนาสังคมในส่วนของผู้ที่อยู่ในตำบลห้วยมุ่นภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแล โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ ธรรม ๕ และศีล ๕ มาเป็นหลักการในการปฏิบัติงานตามโครงการที่ได้ตั้งไว้ การพัฒนาสังคม มีการพัฒนาครอบครัวให้มีความอบอุ่น มีความรักความเข้าใจ เกิดความเป็นปกติสุขพัฒนาสังคมให้มีความสุข

จากกิจกรรม โครงการ รูปแบบการดำเนินการธนาคารความดีของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลห้วยมุ่น วัดศรีเมืองมูล อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จะเห็นได้ว่ามีแนวทางเพื่อพัฒนาบุคคลให้ยึดมั่นในความดีและพัฒนาสังคมให้เกิดความดีงาม มีคุณธรรมแก่ทุกฝ่าย ดังนั้น เมื่อปัจเจกบุคคลสร้างความดี ย่อมมีความต้องการหรือเป้าหมายแห่งการทำความดีที่แตกต่างกันไปตามความปรารถนา การสร้างความดี ถือเป็นข้อปฏิบัติที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนา เพราะความดีสามารถพัฒนาทั้งทางร่างกายและจิตใจของปัจเจกบุคคลให้มีความสมบูรณ์เพียบพร้อมไปด้วยคุณธรรม และสามารถพัฒนาสังคม ให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข มีสมานฉันท์ปรองดองพร้อมเพรียงกัน เมื่อว่าโดยสรุปผลแห่งการสร้างความดี ย่อมส่งผลให้ปัจเจกบุคคลได้รับประโยชน์ใน ๓ ด้าน ดังนี้

๑) ผลทางด้านร่างกาย บุคคลที่สร้างความดีตามหลักธนาคารความดี ย่อมละเว้นจากการทำชั่ว งดเว้นจากสิ่งเสพติด และการมัวเมาในอบายมุข ย่อมได้รับผลตอบแทนทางด้านร่างกายเช่น การงดเหล้าเข้าพรรษา เหล้าถือว่าเป็นยาเสพติดที่ทำให้สุขภาพอ่อนแอทรุดโทรม เป็นบ่อเกิดแห่งโรคต่าง ๆ มีโรคสุราเรื้อรัง เป็นต้น เป็นเหตุแห่งการทะเลาะวิวาทกัน ทำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน เป็นที่ตั้งแห่งความประมาทขาดสติ เลินเล่อ เป็นสาเหตุทำให้ครอบครัวแตกแยก ขาดความอบอุ่น เสียทรัพย์สิน เป็นต้น การงดเหล้าเข้าพรรษา แม้จะเป็นช่วงระยะเวลาเพียง ๓ เดือนแต่ก็ทำให้สมาชิกมีความสุขความสบาย มีสุขภาพอ่อนแอที่ดีขึ้น บางรายถึงกับเลิกดื่มเหล้า ตั้งสัจจะในการเลิกดื่มเหล้าไปตลอดชีวิตก็มี เมื่อสมาชิกสามารถทำได้เช่นนี้สามารถรับ ๕๐๐ ความดีจากธนาคารความดี ซึ่งก็สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนายสมพงษ์ ชำหา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยมุ่น บ้านหนองฮ่าง ตำบลห้วยมุ่น อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ที่ว่า “ การลดเลิกละบุหรี่ยาเสพติด บุหรี่ ทำให้เสียสุขภาพอ่อนแอ เสียทรัพย์สิน เสียบุคลิกภาพ ทางแพทย์ถือว่า เป็นสาเหตุที่สำคัญทำให้เกิดโรคโรคมะเร็งในกล่องเสียง โรคทางเดินหายใจ เป็นต้น นอกจากจะเป็นการทำร้ายตนเองโดยตรงแล้ว ยังเป็นการทำร้ายบุคคลรอบด้าน ก่อความรำคาญและความเดือดร้อนแก่บุคคลรอบด้าน ทางราชการจึงมีกฎหมายในการสูบบุหรี่เพื่อรักษาสุขภาพ

ของผู้ไม่สูบบุหรี่ ผลจากการจัดทำโครงการของธนาคารความดี ทำให้ชุมชนตำบลห้วยม มีสุขภาพที่ดี สามารถ ลด เลิก และละทิ้งเหล้าและบุหรี่ได้อย่างน่าชื่นชมยินดียิ่ง...”^๗

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย ๖ เดือน การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ถือว่าเป็นการเลี้ยงดูลูกอย่างถูกวิธี เพราะนมแม่มีสารอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อลูกที่กำลังจะเจริญเติบโตทุกวัน การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เป็นความผูกพันระหว่างมารดากับลูกน้อย เป็นบ่อเกิดแห่งความรัก ความห่วงใย และความดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจังจริง ทำให้ลูกได้เจริญเติบโตแบบมีคุณภาพ แม่ที่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมตามระยะเวลาที่กำหนดสามารถรับ ๓๐๐ ความดีจากธนาคารความดี

ผู้ป่วยโรคเบาหวานควบคุมน้ำตาลได้ไม่เกิน ๑๓๐ ติดต่อกัน ๖ เดือน การใช้สัจจะเพื่อรักษาผู้ป่วยโรคเบาหวานให้อยู่ระดับที่ต้องการ ตามระยะเวลาต้องใช้ความตั้งใจ ความวิริยะอุตสาหะ ต้องต่อสู้กับสิ่งที่เคยรับประทานโดยเฉพาะเรื่องของความหวาน พยายามลด ละในสิ่งที่เป็สาเหตุแห่งโรคเบาหวาน เมื่อทำได้แบบนี้แล้ว สามารถรับ ๓๐๐ ความดีจากธนาคารความดี

ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ควบคุมระดับความดันได้ไม่เกิน ๑๒๐/๘๐ ติดต่อกัน ๖ เดือน ผู้ที่เกิดความเครียด นอนไม่หลับ ก็ทำให้ป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง อันอาจจะเป็นสาเหตุแห่งโรคต่าง ๆ เช่น โรคเส้นเลือดในสมองแตก เป็นต้น จึงพยายามให้สมาชิกได้มีความดันโลหิตเป็นปกติ เพื่อไม่ให้เกิดโรคต่าง ๆ ได้ เมื่อสามารถรักษาความดันให้เป็นปกติ ก็สามารถรับ ๓๐๐ ความดีจากธนาคารความดี

เมื่อบุคคลทำความดีตามเมนูความดีดังกล่าวย่อมมีความสุขทางกายและใจ กล่าวคือ มีความสุขทางกาย ปราศจากทุกข์โศกโรคภัย อยู่อย่างมีความสุข และประสบผลสำเร็จในปัจจัยพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อชีวิตตามที่ต้องการ และถ้าประพฤติตามหลักศีลธรรม คือ ศีล ๕ และหลักธรรมอื่น ๆ เช่น หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นต้น ย่อมจะได้รับประโยชน์ หรือคุณค่าที่เป็นจุดหมายของชีวิตที่เรียกว่าอสังข คือ ผลแห่งการทำหรือสร้างความดีที่เป็นจุดหมายขั้นตาเห็น หรือประโยชน์ปัจจุบันทันตาเห็น ที่สำคัญ เช่น

(ก) ความมีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง สง่างาม ไร้โรค ตลอดจนมีอายุยืนยาว

(ข) ความมีทรัพย์สินเงินทอง อย่างน้อยมีอาชีพการงาน พึ่งตนได้ในทางธุรกิจ

(ค) ความเป็นที่ยอมรับในสังคม มีสถานภาพดี มีชื่อเสียงเกียรติคุณ พรั่งพร้อมด้วยยศ ไม่ว่าจะเป็นเกียรติยศ บริวารยศ หรืออิสริยยศ

ความประสบผลสำเร็จด้วยการได้รับปัจจัยอันเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่ดี การได้รับประโยชน์หรือคุณค่าที่เป็นจุดหมายของชีวิตขั้นตาเห็นก็ดี เหล่า นี้เป็นเรื่องของผลแห่งการทำความดีทั้งสิ้น เมื่อปัจเจกบุคคลได้ทำความดีแล้ว ย่อมจะได้รับปัจจัยพื้นฐาน

^๗ สัมภาษณ์ นายสมพงษ์ ชำหา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยม บ้านหนองฮ้าง ตำบลห้วยม อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕.

ของชีวิตทั้ง ๔ อย่างนี้ อย่างแน่นอน เช่น บุคคลรักษาศีล ๕ ย่อมจะได้รับโภคทรัพย์ ดังคำ
ที่ว่า สีเลน โภคสมบัติ ความถึงพร้อมด้วยโภคสมบัติก็เพราะศีล ฉะนั้น ความดีที่เกิด
จากการรักษาศีลก็ย่อมให้โภคสมบัติ อย่างน้อยก็บริบูรณ์ด้วยปัจจัยอันเป็นพื้นฐานแห่งการ
ดำรงชีวิตดังกล่าวแล้ว

๒) ผลทางด้านจิตใจ การสร้างความดี ย่อมทำให้จิตใจได้รับการพัฒนา
ไปสู่เป้าหมายแห่งชีวิตซึ่งปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มของบุคคล ย่อมมีเป้าหมายแห่งชีวิตที่ต่างกันไป
หลายคนที่เป็นสมาชิกธนาการความดี ได้รับความสุขใจที่ได้รับจากการได้ช่วยเหลือให้กับผู้อื่น
ในชุมชนและมีความสุขเมื่อได้อยู่ร่วมกับสมาชิกในสังคม ซึ่งเป็นไปตามความต้องการทางใจ
(Mental Needs) คือ มนุษย์หันมาสนใจความต้องการทางใจเพื่อให้ตนเองมีความสุขทั้งกาย
และใจ เช่น ต้องการความปลอดภัย หลักประกันชีวิต ความดีความสุข ที่พึงพอใจ
ความอยู่รอดของชีวิต ความเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นต้น ความต้องการเหล่านี้
ย่อมสำเร็จลงได้ด้วยการทำความดีในทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยความเสียสละ
อดทน และมีความสำเร็จผลตามจุดหมายหมายขึ้นเลยตาเห็น จุดมุ่งหมายขึ้นเลยตามองเห็น หรือ
ประโยชน์เบื้องหน้า เช่น

(ก) การมีความสุขทางใจ ด้วยศรัทธาในพระรัตนตรัย ซาบซึ้งในบุญกุศล และ
มั่นใจในการทำความดี

(ข) ความอึดใจมั่นใจในชีวิตของตนที่มีความประพฤติสุจริตดีงาม ได้ทำสิ่งที่ถูกต้อง

(ค) ความอึดใจภูมิใจในชีวิตที่มีคุณค่ามีประโยชน์ ที่ได้เสียสละทำการสร้างสรรค์
เกื้อกูลเพื่อนมนุษย์และสังคม

(ง) ความกล้า้วกล้ามั่นใจ และปลอดโปร่งเบิกบานใจ เนื่องจากมีความรู้ มีปัญญา
ที่จะแก้ไขปัญหา และดำเนินกิจการต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

(จ) ความสบายใจมั่นใจในกรรมที่ได้ทำไว้อันเป็นกุศลดีงามสุจริต เป็นหลักประกัน
ในภายหน้า สามารถจากโลกนี้ไปโดยไม่ต้องห่วงกลัวต่อทุกคดี

สำหรับจุดหมายสูงสุด หรือประโยชน์อย่างยิ่ง หมายถึง ความมีจิตใจที่หลุดพ้น
จากกิเลสและความทุกข์ทั้งปวง บรรลุภาวะที่เรียกสั้น ๆ ว่า นิพพานซึ่งเป็นอิสระ สันติ และ
ความสุขอย่างสูงสุด ที่เกิดจากความรู้แจ้งเห็นความจริงแท้ของโลกและชีวิต มีจิตใจไม่หวั่นไหว
ไปตามโลกธรรม คือความผวนผันปรวนแปรเปลี่ยนแปลงของสิ่งทั้งหลาย ปลอดโปร่งผ่องใส
เบิกบานเป็นสุขและสะอาดบริสุทธิ์ได้ตลอดเวลาชีวิตที่เป็นอยู่ด้วยปัญญาอย่างแท้จริง

๓) ผลทางด้านสังคม ปัจเจกบุคคลที่สร้างความดี ย่อมส่งผลให้เกิดความดีในด้าน
สังคมที่เป็นปัจจุบัน อันเป็นการสนองตอบความต้องการทางด้านสังคม เมื่อสมาชิกธนาการ
ความดีได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ย่อมได้รับความสุขทางสังคมเป็นสังคมที่มีคุณธรรม เช่น เมณู
ครอบครัวตัว “ดี” ครอบครัวอบอุ่น เป็นการส่งเสริมให้ครอบครัวเกิดความรักความเข้าใจกัน
ความสามัคคี ความอบอุ่น อยู่ด้วยกันอย่างปกติสุข

ครอบครัวปลอดเหล้าเป็นการส่งเสริมให้ครอบครัวอยู่กันอย่างปกติสุข ไม่ต้องทะเลาะกันทำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน อันจะเป็นสาเหตุให้ครอบครัวแตกแยกถึงกับอย่าร้าง อันเป็นการล้มเหลวของชีวิตและการล่มสลายของครอบครัวอย่างถาวร ครอบครัวปลอดเหล้า จึงเป็นการส่งเสริมให้ครอบครัวเกิดความรักเกิดความรักอบอุ่นอย่างแท้จริง โดยผู้ที่สามารถทำได้ ครอบครัวที่ปลอดเหล้าสามารถได้รับ ๑,๐๐๐ ความดีจากธนาคารความดี

ครอบครัวออกกำลังกายร่วมกันเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง โดยให้ทุกคนในครอบครัวออกกำลังกายร่วมกันทุกสัปดาห์ ๆ ละ ๑ วัน ติดต่อกัน ๑ ปี การมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงนั้น ย่อมทำให้ครอบครัวมีชีวิตอย่างปกติสุข สามารถได้รับ ๑,๐๐๐ ความดีจากธนาคารความดี

ครอบครัวรับประทานอาหารร่วมกันพร้อมหน้า ทุกสัปดาห์ ๆ ละ ๑ วัน ติดต่อกัน ๑ ปี เป็นการส่งเสริมให้ครอบครัวมีโอกาสอยู่พร้อมหน้ากัน พูดคุยกัน และดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน อันจะทำให้ความสนิทสนมภายในครอบครัวดีขึ้น มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน สามารถได้รับ ๑,๐๐๐ ความดีจากธนาคารความดี

ทุกคนในครอบครัวสวดมนต์พร้อมกันทุกวันพระติดต่อกัน ๑ ปี การทำให้ครอบครัวได้สวดมนต์พร้อมกันนอกจากจะเป็นการสร้างบุญกุศลแก่ผู้ทำภายในครอบครัวแล้ว ยังเป็นการให้สมาชิกเห็น ความสำคัญในวันพระซึ่งเป็นวันสำคัญในทางพระพุทธศาสนา สามารถได้รับ ๑,๐๐๐ ความดีจากธนาคารความดี

ทุกคนในครอบครัวมาทำความดีในวัดพร้อมกันทุกวันพระ หรือวันเสาร์-อาทิตย์ ติดต่อกัน ๑ ปี อันเป็นการชักชวนให้ครอบครัวให้ความสำคัญในการทำความดีอย่างต่อเนื่อง สามารถได้รับ ๑,๐๐๐ ความดีจากธนาคารความดี

ทุกคนในครอบครัวทำความสะอาดภายในบ้าน หน้าบ้านร่วมกัน ทุกสัปดาห์ ๆ ละ ๑ วัน ติดต่อกัน ๑ ปี การทำความสะอาดภายในบ้าน หรือบริเวณบ้านร่วมกัน ทำให้เกิดความเข้าอกเข้าใจกัน เป็นการแสดงออกถึงความสามัคคี ความมีน้ำใจ มีอะไรก็ช่วยกันทำ ทำให้ครอบครัวเกิดความรักอบอุ่น สามารถรับ ๑,๐๐๐ ความดีจากธนาคารความดี

จากเมนูครอบครัวตัว “ดี” ครอบครัวอบอุ่น เป็นเมนูที่ทำให้ครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ทำให้ชุมชนมีความรัก ความสามัคคีกัน เข้าใจซึ่งกันและกัน อันเป็นเหตุให้สังคมโดยรวมอยู่กันอย่างปกติสุข การบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกันเพื่อสังคมโดยรวมทำให้เกิดเป็นประโยชน์ไม่เฉพาะต่อบุคคลและชุมชนในตำบลหัวงั้นเท่านั้น ยังเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติบ้านเมืองเป็นอย่างมาก

แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) คือ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีธรรมชาติอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ทั้งนี้เพราะความเป็นเครือญาติ และเพื่อการป้องกันอันตราย และที่สำคัญมนุษย์ต้องการความร่วมมือในการทำกิจการน้อยใหญ่ ที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกัน การรวมตัวกันเป็นปัจจัยที่สำคัญในการมี

ชีวิตอยู่ จึงกล่าวได้ว่า ความต้องการอันดับแรกของมนุษย์ คือ มีคูครองจากนั้นมีบุตรไว้สืบสกุล มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนฝูงเพื่อนบ้านตลอดถึงมิตรประเทศไว้ช่วยเหลือ เมื่ออยู่ในท่ามกลางเพื่อนฝูง ก็อยากมีความโดดเด่นด้วยการมีเกียรติยศ มีอำนาจ มีชื่อเสียง มีบิรวาร เพื่อให้การเป็นอยู่ในสังคมมีความหมายและมีคุณค่ายิ่งขึ้น^๔ อย่างไรก็ตามความดีที่ปัจเจกบุคคลได้สร้างขึ้นอย่างต่อเนื่องและยาวนานนั้น ย่อมจะให้ผลตามที่ปรารถนาทั้งในส่วนที่เป็นทางร่างกาย และสังคม ซึ่งทั้งสองสิ่งนี้ย่อมจะเป็นฐานเพื่อได้รับความดีอันสูงสุดคือสภาวะที่เรียกว่านิพพาน อันเป็นเป้าหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับความต้องการทางนิเวศวิทยา ที่หมายถึงความต้องการอันเกิดจากสภาพแวดล้อม ที่ต้องการปัจจัยเข้ามาบำรุงส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้ดำรงอยู่ได้ ได้แก่ความต้องการอาหาร รวมถึงน้ำ อากาศ อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ร่างกายขาดไม่ได้ ความต้องการทางเครื่องนุ่งห่ม เพื่อใช้ในการปรับอุณหภูมิของร่างกายต่อสภาพดินฟ้าอากาศ และต่อมาได้กลายเป็นเครื่องนุ่งห่มเพื่อความสวยงาม ความต้องการที่อยู่อาศัย เพื่อป้องกันแดด และป้องกันฝน ความต้องการการรักษาโรค เพื่อบรรเทาความเจ็บป่วยทางด้านร่างกาย

๔) ผลด้านการพัฒนาการเมือง ธนาการความดีมีโครงการเพื่อพัฒนาการเมือง ส่งเสริมให้สมาชิกของธนาการความดีได้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่น คือ การเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล และการเลือกตั้งระดับประเทศ มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น เมื่อสมาชิกของธนาการความดี ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งแต่ละครั้งก็จะได้รับความดีเป็นสิ่งตอบแทน ซึ่งทำให้การเลือกตั้งแต่ละครั้งมีสมาชิกได้ไปใช้สิทธิกันเป็นจำนวนมาก ทำให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเมือง ปลุกสามัญสำนึกให้สมาชิกได้รู้จักความรับผิดชอบในหน้าที่ที่จะพึงปฏิบัติในฐานะเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ

๕) ผลการพัฒนาศีลธรรมวัฒนธรรมประเพณี ธนาการความดี ได้พัฒนาชีวิต สุขภาพความเป็นอยู่ของสมาชิก ตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลโดยสนองนโยบายข้อที่ว่า สุขภาพอนามัยโดยได้มีเมนู คนดี คิดดี ทำดี พูดดี สุขภาพดี เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ นอกจากนี้ ธนาการแห่งความดี ได้ส่งเสริมสมาชิกธนาการความดี ได้มีโอกาสทำกิจกรรมที่เนื่องด้วยศีลธรรมวัฒนธรรมประเพณีด้วยการนำหลักของศีล ๕ และธรรม ๕ มาเป็นหลักในการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีจิตใจดีงาม ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมาปฏิบัติธรรมในวัด หรือนำบุตรหลานไปฟังธรรมในวัด ก็สามารถรับ ๕๐ ความดีจากธนาการความดี

๖) ผลการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมในชุมชนเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะถ้ามีสิ่งแวดล้อมที่ดี ก็ทำให้ชุมชนนั้นอยู่กันอย่างปกติสุข มีน้ำใจร่วมกันพัฒนาให้สภาพสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น มีการทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ และมีการปลูกต้นไม้ เป็นต้น ดังนี้

^๔ วันชัย พลเมืองดี, ธรรมประยุกต์, (พะเยา : โรงพิมพ์ กอบคำ การพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๗๓.

ทุกคนในครอบครัวทำความสะอาดที่สาธารณะของหมู่บ้านร่วมกัน ทุกสัปดาห์ ๆ ละ ๑ วัน ติดต่อกัน ๑ ปี การร่วมกันทำงานเป็นการสร้างความสามัคคีความเข้าใจอันดีต่อกัน ความสนิทสนมคุ้นเคย แสดงออกถึงความมีน้ำใจ ความรักของชุมชน และความรับผิดชอบร่วมกันสามารถรับ ๑,๐๐๐ ความดีจากธนาคารความดี

ทุกคนในครอบครัวร่วมกันปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะของหมู่บ้าน ทุกสัปดาห์ ๆ ละ ๑ วัน ติดต่อกัน ๑ ปี ต้นไม้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า การปลูกต้นไม้เป็นการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับชุมชนเพิ่มความร่มรื่นทำให้อากาศบริสุทธิ์เป็นการรักษาสมดุลธรรมชาติ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารสามารถรับ ๑,๐๐๐ ความดีจากธนาคารความดี

สรุป ธนาคารความดี นับว่าเป็นนวัตกรรม ที่ได้ประยุกต์การเผยแพร่พระพุทธศาสนา ให้ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม สอนองพุทธประสงค์ที่ได้มอบภาระธรรมาให้แก่อภิกษุทั้งหลาย ด้วยการช่วยเหลืออนุเคราะห์สงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชน ให้ได้รับประโยชน์สุขอย่างเต็มที่ ซึ่งแนวคิดการสร้างควมดีภายใน ตัวแนวคิดของธนาคารความดีนั้น มีความเหมาะสมเข้ากับยุคสมัยเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ประชาชนตื่นตัวในการทำควมดีให้ปรากฏอยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งผลจากการทำความดีภายใต้แนวคิดของธนาคารความดีนั้น ย่อมทำให้บุคคลผู้ทำความดี ย่อมได้รับผลแห่งควมดีอย่างเป็นรูปธรรม ผลทางกายก็คือมีสุขภาพแข็งแรง บริบูรณ์สมบูรณ์ ด้วยปัจจัย ๔ ไม่มีความขาดแคลนแต่อย่างใด มีครอบครัวอบอุ่น เป็นที่ยอมรับในทุกด้าน ทางสังคม ผลทางใจ ก็คือ ความสุขทางใจ ที่เกิดมามีศรัทธาในพระรัตนตรัย มีความมั่นใจ ในการประพฤติสุจริตของตน และความภูมิใจในความมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าและมีประโยชน์ ต่อสังคมประเทศชาติบ้านเมือง มีความกล้า้วกล้ามั่นใจในควมดีของตนที่ได้ทำไว้ดีแล้ว และมีความโปร่งใจเบิกบานใจ เนื่องด้วยมีความรู้ มีปัญญาที่สามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน ได้อย่างเรียบร้อยดีงาม และผลทางสังคม ทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ได้รับเกียรติ ความยกย่องอยู่ในสังคมด้วยดี สิ่งทั้งปวงนี้ ย่อมเป็นผลมาจากควมดีที่ได้สร้างไว้ดีแล้ว ย่อมสำเร็จประโยชน์ให้แก่ปัจเจกบุคคลให้มีความสุขความเจริญ ตั้งแต่ความต้องการพื้นฐานถึง เป้าหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง

๓.๖ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสังคมคุณธรรม

จากการศึกษาพบว่า พระสงฆ์ และกลุ่มธนาคารความดี ได้มีการประยุกต์ใช้หลัก พุทธธรรมที่เน้นการพัฒนา ปัจเจก บุคคลและสังคม ด้วยการสร้างควมดีของ ปัจเจก บุคคล เพื่อให้สังคมมีคุณธรรมต่อกัน ให้มีความเอื้อเพื่อแบ่งปันความสุขให้แก่กันและกันตามสมควร โดยได้นำหลักธรรมที่เน้นการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มาเป็นแนวทางในการพัฒนา กลุ่มและกิจกรรม เช่น หลักอิทธิบาท ๔ สังคหวัตถุ ๔ อาทีโกคิยธรรม ๕ หลักไตรสิกขา เป็นต้น นำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว อันเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนในการ พัฒนาปัจเจกบุคคลและสังคม โดยมุ่งเน้นให้บุคคลพัฒนาความสามารถ มีความรับผิดชอบ

พึ่งพาตนเองในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม มีสติปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างสุจริตและพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุขทั้งร่างกาย และจิตใจ มีการเสริมสร้างความดี และบำเพ็ญประโยชน์สุขให้แก่ส่วนรวม มุ่งพัฒนาสังคมให้มีการปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลต่อเพื่อนมนุษย์ดูแลคนที่ยังลำบาก/ด้อยโอกาสในสังคม ลดความเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ถือเอาส่วนเกินของสังคมน้อยลง นำส่วนเกินที่ได้นำไปเกื้อหนุนแก่สังคมโดยส่วนรวม ซึ่งในกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ของธนาคารความดีนั้น จะมีหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคคลและสังคมด้วยการทำความดี ดังนี้

ตารางที่ ๓.๔ การนำหลักธรรมเพื่อพัฒนาบุคคลให้ไปสู่เป้าหมาย

หลักพุทธธรรมในการพัฒนาสังคม	เป้าหมายและผลที่คาดหวัง
- ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) - หลักความดี สุจริต ๓ - อิทธิบาท ๔ - สังคหวัตถุ ๔ - สปัจริยธรรม ๗ - อปริหานิยธรรม ๗ - ภูมิปัญญาท้องถิ่น - หลักธรรมาภิบาล - การพัฒนาที่ยั่งยืน - ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง - วัฒนธรรมท้องถิ่น	- เป้าหมายและผลที่คาดหวัง - การเสริมสร้างความดีของบุคคลและสังคม - เพื่อเป็นการเสริมสร้างจริยธรรมของบุคคล - เพื่อพัฒนาชีวิตของบุคคลให้พึ่งพาตนเอง - พัฒนาสังคมให้มีการเอื้ออาทรต่อกัน - เสริมสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์ - การพัฒนาและอนุรักษ์ภูมิปัญญา - เสริมสร้างสังคมคุณธรรม - การสร้างประโยชน์เกื้อกูลต่อสาธารณะ - การสร้างภาคีเครือข่าย - การมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายสาธารณะ - การเผยแผ่พระพุทธศาสนา - การสังคมสงเคราะห์

ปัจจัยเกื้อกูลต่อการจัดการสุขภาวะและการเรียนรู้ของพระสงฆ์พัฒนา

การที่ธนาคารความดี มีความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ นั้น เบื้องต้นเพราะมีทุนทางสังคมและทุนทางปัญญาในการบริหารจัดการ หมายถึง มีความพร้อมความสามารถที่จะปฏิบัติตามโครงการที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ได้ทันที ทุนทางสังคม และการบริหารจัดการที่ดี ดังต่อไปนี้

๑) การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี บุคลากรทุกภาคส่วนในตำบลห้วยม้อ อันประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยม้อ ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลห้วยม้อ ชมรมอาสาสมัคร (อสม.) ตำบลห้วยม้อ วัดที่ตั้งอยู่ในตำบลห้วยม้อ โรงเรียนที่ตั้งอยู่ภายในตำบลห้วยม้อ ชมรมผู้สูงอายุตำบลห้วยม้อ สถานีอนามัยตำบลห้วยม้อ และประชาชนตำบลห้วยม้อ เป็นสังคม

ที่เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ปฏิบัติตามกฎหมายของสังคมเป็นอันดี ส่วนมากได้ให้ความร่วมมือให้การสนับสนุน ให้ข้อเสนอและอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน จึงพร้อมใจผนึกกำลังกันช่วยผลักดันและสร้างงานให้ธนาการความดีนี้ ได้ดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

๒) ความพร้อมของทรัพยากรมนุษย์ ธนาการความดี มีทรัพยากรบุคคล ที่มี ภูมิความรู้ความสามารถในทุกด้าน มีความพร้อมทางด้านงบประมาณ ที่ได้รับการสนับสนุน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยมุ่น คณะสงฆ์โดยส่วนรวม หน่วยงานของรัฐ ตลอดจนถึงประชาชน ทั่วไป และความพร้อมทางด้านสถานที่โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยมุ่น ได้สร้างอาคารสองชั้นตั้งอยู่ภายในบริเวณองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยมุ่น เป็นที่ตั้ง ทำการของสำนักงานใหญ่ธนาการความดี

๓) ความพร้อมทางด้านแผนงาน และการดำเนินงาน ธนาการความดี ได้มี แผนงานในการทำงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้สมาชิกได้ปฏิบัติอันประกอบด้วย โครงการ ร้อยคน ร้อยดวงใจ ร้อยความหวังโยแด่ผู้สูงวัยที่ขาดแคลน โครงการ ๑ วัน ๑ บาท เพื่อเติมโอกาสให้แก่ผู้ยากไร้ โครงการ ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตำบลห้วยมุ่น โครงการกลุ่มสัมพันธ์ผู้สูงอายุ โครงการปลูกต้นไม้แด่ผู้วายชน โครงการมรรคนายกน้อย กว๊าย สลากเพื่อการศึกษา โครงการผู้สูงอายุ และได้มีเมนูความดีความดี เพื่อให้สมาชิกได้ นำปฏิบัติ เพื่อสร้างความดีเป็นระยะ ๆ เช่นเมนู คนดี คิดดี ทำดี สุขภาพดี และเมนูครอบครัว “ดี” ครอบครัวอบอุ่น เป็นต้น

ส่วนปัจจัยที่เกื้อกูลต่อการจัดการเพื่อสร้างความดีของบุคคล และสังคมนั้น ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

ปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์ ประกอบด้วย

- ๑) การมีองค์ความรู้ในการปฏิบัติ และเผยแผ่ตามหลักพระพุทธศาสนาที่ชัดเจน
- ๒) การมีวินัยในตนเอง
- ๓) การมีองค์ความรู้ในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชน และความรู้ในบริบททางสังคม
- ๔) การมีความตั้งใจในการพัฒนาบุคคลและสังคม
- ๕) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประสานงานเก่ง
- ๖) มีอุดมการณ์ในการพัฒนาสังคม
- ๗) ยึดมั่นในหลักความดี

ปัจจัยด้านชุมชนและท้องถิ่น

- ๑) การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ดี
- ๒) ชุมชนมีกลไก ในการจัดการที่ดี เช่น การมีกลุ่ม เครือข่ายการดำเนินการ
- ๓) การประสานภาคี และการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่อง

- ๔) สมาชิก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้การสนับสนุน
- ๕) มีการโครงการกิจกรรมที่ต่อเนื่อง

ปัจจัยภายนอก ได้แก่

- ๑) การส่งเสริมของคณะสงฆ์ในระดับจังหวัดและภาคีนักพัฒนา
- ๒) การมีส่วนร่วมของ อบต. และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่
- ๓) การมีกองทุนสนับสนุนหรือหน่วยงานภายนอกสนับสนุน
- ๔) การพัฒนาระบบของหน่วย อ.ป.ต. ที่ดี
- ๕) การยึดมั่นในหลักการทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

๓.๗ สรุป

การจัดตั้งกลุ่มธนาคารความดีของวัดศรีเมืองมูล ตำบลห้วยม อำเภอพวน จังหวัดเชียงราย เกิดขึ้นภายใต้หน่วยงานที่เรียกว่า “หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล” หรือที่เรียกว่า “อ.ป.ต.” ที่มหาเถรสมาคมหรือคณะสงฆ์มีมติมอบหมายให้พระสงฆ์ระดับ เจ้าอาวาส ได้มีการดำเนินการเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการสงเคราะห์คนในชุมชน แนวคิดในการจัดตั้งธนาคารความดี คือ ๑) เพื่อป้องกันสิ่งไม่ดี มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณภาพ สามารถที่จะดำเนินชีวิตไปได้อย่างสงบสุข เกิดความเรียบร้อยดีงามในสังคม โดยส่วนรวมจึงทำให้ธนาคารความดีได้คิดค้นวิธีการเพื่อป้องกันสิ่งไม่ดี หรือไม่เหมาะสม ให้น้อยลง หรือให้หายไปจากพฤติกรรมของคนในสังคมโดยส่วนรวม เช่น การเมาสุรา สูบบุหรี่ ยาเสพติด การพนัน ชิงสุกก่อนห่ม ดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น ๒) เพื่อพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนความดี ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้าโครงการจะดีอย่างไรก็ตาม ถ้าขาดการร่วมมือแบบบูรณาการในการขับเคลื่อนหรือลงมือทำงานอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ก็จะทำให้โครงการทั้งหลายไม่สามารถที่จะประสบผลสำเร็จได้ตามความมุ่งหวัง ธนาคารความดี มีกระบวนการขับเคลื่อนความดีที่มีหลายรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ จึงทำให้การทำงานโดยส่วนรวมเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้เป็นไปอย่างน่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง มีหัวข้อใหญ่ในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ คือ การสะสมความดี การเสริมสร้างคุณธรรมของบุคคลและสังคม สร้างสังคมสุขภาวะ การยกย่องเชิดชูคนดี เป็นต้น

เป้าหมายของธนาคารความดี

กลุ่มธนาคารความดี มีเป้าหมายหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การเสริมสร้างความดีและสังคมคุณธรรม การพัฒนาสังคม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการชุมชน การสงเคราะห์ชุมชนและการปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยวิถีแห่งการปฏิบัติในเชิงการพัฒนาสังคม การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาและฟื้นฟูชุมชน เพื่อให้ชุมชน/สังคมมีความเข้มแข็งยั่งยืน การจัดสวัสดิการชุมชน เช่น การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสงเคราะห์ชุมชน/สังคม การส่งเสริมด้านจิตวิญญาณและการสร้างความดีที่เป็นรูปธรรม การจัดการศึกษาทางเลือกและ

การศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาส การดูแลผู้ป่วย ดูแลผู้ด้อยโอกาสในสังคม การจัดการด้าน ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ การพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์และ เครือข่ายทางสังคม การป้องกัน แก้ไข เยียวยาปัญหาอาชญากรรม การส่งเสริมและพัฒนา เยาวชน เป็นต้น

ธนาการความดี ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทุกภาคส่วนมีเครือข่ายในการ ทำงานประกอบด้วย ๑) วัด วัดในตำบลห้วยมีจำนวน ๑๐ วัด ได้เข้าร่วมโครงการทุกวัด คือ วัดศรีเมืองมูล วัดป่าคา วัดบวกลาคำว วัดหนองฮ้าง วัดสันหลวง วัดกุสุม วัดเขื่อนเมือง วัดดงเจริญ วัดดงคอแลน วัดสันปลาตุก ๒) โรงเรียน โรงเรียนในตำบลห้วยมี เฉพาะโรงเรียนที่ เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๓ โรงเรียน คือ โรงเรียนป่าแดงวิทยา ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยมี อำเภอ พาน จังหวัดเชียงราย มีนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๕๔ คน โรงเรียนหนองฮ้างสัน หลวง ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยมี อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๖๖ คน โรงเรียนป่าคา ตั้งอยู่ที่ ตำบลห้วยมี อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีนักเรียน ผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๔๖ คน ๓) ชมรม ชมรมในตำบลห้วยมี มีจำนวน ๓ ชมรม ได้ เข้าร่วมโครงการทุกชมรม คือ ชมรมผู้สูงอายุตำบลห้วยมี ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลห้วยมี และชมรมอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ตำบลห้วยมี

การจัดตั้งธนาการความดีของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลห้วยมี ได้นำ แนวคิดของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของคณะสงฆ์ มาเป็นแนวทางในดำเนินกิจกรรม ทั้ง ๘ ประการ คือ ศิลธรรมและวัฒนธรรม สุขภาพอนามัย สัมมาชีพ สันติสุข ศึกษา สงเคราะห์ สาธารณสงเคราะห์ กตัญญูกตเวที และสามัคคีธรรม

กิจกรรม โครงการของธนาการประกอบด้วย เมนูความดี การสร้างเมนูความดี หรือวิธีการที่จะทำความดีให้ปรากฏเป็นวิธีการที่กำหนดขึ้นมา คณะกรรมการของธนาการ ความดี เพื่อให้สมาชิกได้รับความดีตามความง่ายของกิจกรรมนั้น ๆ เป็นการส่งเสริมให้ บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตสมบูรณ์แข็งแรง โดยได้รับค่าความดี เป็นคะแนนตอบแทน แล้วสามารถนำ คะแนนที่ได้มาแลกเปลี่ยนสิ่งของได้ เช่น ๑) เมนู คนดี คิดดี ทำดี สุขภาพดี การสร้างเมนูเพื่อให้คนเป็นคนดี คิดดี ทำดี ตลอดถึงมีสุขภาพดีนั้นต้อง เลือกวิธีที่เหมาะสมกับสถานะของบุคคล ความสามารถ ศักยภาพ ความตั้งใจ ความจริงใจ ตลอดถึงความมีสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ หลาย ๆ อย่างรวมกัน จึงจะทำให้การทำ ตามเมนูนั้น ๆ ได้สำเร็จลงบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ๒) เมนูครอบครัวตัว “ดี” ครอบครัวอบอุ่น ครอบครัวปลอดภัย ๓) กิจกรรม/โครงการ ชม ผู้เฒ่าเฝ้าวัด เป็นกิจกรรม ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เฒ่าผู้แก่ให้มีความรู้สึก ว่า ตนเองยังมีประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวม เป็นศูนย์รวมแห่งความรักความสามัคคีของลูก ๆ หลาน ๆ ๔) โครงการ ๑ วัน ๑ บาท เพื่อเติมโอกาสให้แก่ผู้ยากไร้ เป็นต้น

รูปแบบและกระบวนการบริหารจัดการของธนาคารความดี กลุ่มธนาคารความดี มี การพัฒนาระบบ รูปแบบ และกระบวนการ บริหารจัดการองค์กรของกลุ่มเพื่อพัฒนา เพื่อ ชีวิต ความดีงาม และการพัฒนาสังคม โดยมีการดำเนินการใน ๔ รูปแบบใหญ่ คือ ๑) การบริหารจัดการตามหลักพุทธธรรม ด้วยการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาดำเนินการด้าน การ ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคม การสร้างคุณธรรม เป็นต้น ๒) การบริหารจัดการ ตาม หลักการหน้าที่ของพระสงฆ์ด้วยการบริหารจัดการตนเอง และองค์กรจึงเป็นไปตามบทบาท และหน้าที่ของพระสงฆ์ คือ ปฏิบัติตน การสั่งสอนให้พุทธศาสนิกชน ให้ตั้งอยู่ในความดีและ พัฒนาสังคม ๓) การบริหารจัดการตามภารกิจและเป้าหมาย (เชิงประเด็นกิจกรรมและ เครือข่าย) ด้วยทำงานเป็นเครือข่ายในการพัฒนาร่วมภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ๔) การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ เนื่องจากพระสงฆ์และ ธนาคารความดี มีพื้นที่ดำเนินการในชุมชนของตนเองเป็นหลัก และค่อย ๆ ขยายไปพื้นที่ อื่น ๆ เป็นต้น ดังนั้น การพัฒนาระบบการบริหารจัดการของพระสงฆ์ ธนาคารความดี จึงตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสร้างความเป็นองค์กรรวมของการบริหารจัดการ ร่วมกับคณะสงฆ์ ฝ่ายบ้านเมือง และการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ หรือประเด็นปัญหาทางสังคม การเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงาน และการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นพลังของชุมชนและเครือข่ายในการพัฒนาสังคม การสร้างคุณธรรมโดยไม่ทิ้งฐานของ หลักพุทธธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลแห่งการเสริมสร้างสังคมคุณธรรมภายใต้แนวคิดธนาคารความดี แนวคิดธนาคาร ความดี ได้เปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ มีสาขาย่อยแห่ง แรก คือ สาขาโรงเรียนป่าแดงวิทยา เปิดทำการเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๑ โดยทาง โรงเรียนได้ปรับผังบัญชีความดีให้สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของ โรงเรียน ผลการดำเนินงาน ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ มีสมาชิกรวมทั้งสิ้นจำนวน ๒,๒๔๘ คน จำแนกประเภทสมาชิกสามัญ ๑,๙๙๐ คน สมาชิกกิตติมศักดิ์ ๒๕๘ คน โดย มีความดีรวมทั้งสิ้น ๘๓๘,๑๗๕ ความดี แยกเป็นการฝากความดีแบบสะสม ได้แก่ การเสียสละแรงกาย เสียสละทรัพย์ และการบริจาคโลหิต จำนวน ๔๘๙,๓๘๕ ความดี การฝากความดีแบบสัจจะ ได้แก่การตั้งสัจจะอธิษฐานในการละเว้น จากการละเมิดศีล ๕ งดเล่นการพนันและการให้อภัยผู้อื่น จำนวน ๓๔๘,๗๙๐ ความดี โดยมีจำนวนความดีที่ถอน เพื่อแลกเป็นสิ่งของ จำนวน ๔๑,๗๕๐ ความดี มีมูลค่าสิ่งของรองรับการถอนความดีเพื่อแลก เป็นสิ่งของคงเหลือรวม ๑๒,๗๐๐ ความดี จากผลการดำเนินงานของธนาคารความดี สามารถขยายเครือข่าย จำนวนสมาชิก และจำนวนการทำความดี และการถอนความดี อย่างมีระบบ ทำให้สามารถพัฒนาในส่วนต่าง ๆ ภายในตำบลห้วยมุ่นได้อย่างบูรณาการ นอกจากนี้ ธนาคารความดีมีโครงการเพื่อพัฒนาสังคมในส่วนของประชาชนที่อยู่ในตำบลห้วยมุ่น ภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแล โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ ธรรม ๕ และ

ศีล ๕ มาเป็นหลักการในการปฏิบัติงานตามโครงการที่ได้ตั้งไว้ การพัฒนาสังคม มีการพัฒนาครอบครัว ให้ความอบอุ่น มีความรักความเข้าใจ เกิดความเป็นปกติสุขพัฒนาสังคมให้มีความสงบสุข และมีแนวทางเพื่อพัฒนาบุคคลให้ยึดมั่นในความดีและพัฒนาสังคมให้เกิดความดีงาม มีคุณธรรมแก่ทุกฝ่าย ดังนั้น เมื่อปัจเจกบุคคลสร้างชาติ ย่อมมีความต้องการหรือเป้าหมายแห่งการทำความดีที่แตกต่างกันไปตามความปรารถนา การสร้างชาติถือเป็นข้อปฏิบัติที่สำคัญในทางพระพุทธศาสนาเพราะความดีสามารถพัฒนาทั้งทางร่างกาย และจิตใจของปัจเจกบุคคลให้มีความสมบูรณ์เพียบพร้อมไปด้วยคุณธรรม และสามารถพัฒนาสังคมให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข มีสมานฉันท์ปรองดองพร้อมเพรียงกัน เมื่อว่าโดยสรุปผลแห่งการสร้างชาติ ย่อมส่งผลให้ปัจเจกบุคคลได้รับประโยชน์ใน ๓ ด้าน ได้แก่ **๑) ผลทางด้านร่างกาย** บุคคลที่สร้างชาติตามหลักธรรมาภิบาล ย่อมละเว้นจากการทำชั่ว งดเว้นจากสิ่งเสพติด และการมัวเมาในอบายมุข ย่อมได้รับผลตอบแทนทางด้านร่างกาย เช่น การงดเหล้าเข้าพรรษา เหล้า ถือว่าเป็นยาเสพติดที่ทำให้สุขภาพอนามัยทรุดโทรม เป็นบ่อเกิดแห่งโรคต่าง ๆ มีโรคสุราเรื้อรัง เป็นต้น เป็นเหตุแห่งการทะเลาะวิวาทกัน ทำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน เป็นที่ตั้งแห่งความประมาทขาดสติ เลินเล่อ เป็นสาเหตุทำให้ครอบครัวแตกแยกขาดความอบอุ่น เป็นเหตุให้เสียทรัพย์ เป็นต้น **๒) ผลทางด้านจิตใจ** การสร้างชาติ ย่อมทำให้จิตใจได้รับการพัฒนาไปสู่เป้าหมายแห่งชีวิตซึ่งปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มของบุคคล ย่อมมีเป้าหมายแห่งชีวิตที่ต่างกันไป หลายคนที่เป็นสมาชิกธรรมาภิบาลได้รับความสุขใจ ที่ได้รับจากการได้ช่วยเหลือให้กับผู้อื่นในชุมชนมีความสุข และมีความสุขเมื่อได้อยู่ร่วมกับสมาชิกในสังคมที่ดีซึ่งเป็นไปตามความต้องการทางใจ (Mental Needs) คือ มนุษย์หันมาสนใจความต้องการทางใจเพื่อให้ตนเองมีความสุขทั้ง ร่างกายและจิตใจ เบื้องต้นสมาชิกอาจจะทำความดีด้วยหวังว่าทำความดีแล้วสามารถแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของได้ พอานเข้าก็มีความรู้สึกว่าจะมีความสุขกับการทำความดี และไม่ต้องการที่จะแลกความดีเป็นสิ่งของ เพราะรู้สึกซาบซึ้งกับการทำความดี และก้าวไปถึงขั้นเกิดมีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยรวม สิ่งที่เกิดขึ้นกับสมาชิกของธรรมาภิบาลนี้ แสดงให้เห็นถึงผลการพัฒนาทางด้านจิตใจที่สามารถก้าวข้ามจากการทำความดีเพื่อต้องการสิ่งของเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนไปสู่การมีจิตใจที่ซาบซึ้งกับความดีที่ทำ เช่น ต้องการความปลอดภัย หลักประกันชีวิต ความดี ความสุข ที่พึงพอใจ ความอยู่รอดของชีวิต ความเป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นต้น **๓) ผลทางด้านสังคม** ปัจเจกบุคคลที่สร้างชาติ ย่อมส่งผลให้เกิดความดีในด้านสังคม ที่เป็นปัจจุบัน อันเป็นการสนองตอบความต้องการทางด้านสังคม เมื่อสมาชิกธรรมาภิบาลได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ย่อมได้รับความสุขทางสังคมเป็นสังคมที่มีคุณธรรม เช่น เมณูครอบครัวตัว “ดี” ครอบครัวอบอุ่น เป็นการส่งเสริมให้ครอบครัวเกิดความรักความเข้าใจกัน ความสามัคคี ความอบอุ่นอยู่ด้วยกันอย่างปกติสุข

ส่วนการประยุกต์ใช้หลักพุทธ ธรรมในการพัฒนาบุคคล และสังคมนั้น พบว่า ธนาคารความดี ได้นำหลักไตรสิกขา สุจริต ๓ อิทธิบาท ๔ สังคหัตถ์ ๔ สัมปยุตธรรม ๗ อปริหานิยธรรม ๗ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักธรรมาภิบาล การพัฒนาที่ยั่งยืน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ในการพัฒนาสังคม

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างความดี และสังคมคุณธรรม ประกอบด้วย

๑) ปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์ ได้แก่ การมีองค์ความรู้ในการปฏิบัติและเผยแผ่ตามหลักพระพุทธศาสนาที่ชัดเจน การมีวินัยในตนเอง การมีองค์ความรู้ในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชน และความรู้ในบริบททางสังคม การมีความตั้งใจในการพัฒนาบุคคลและสังคม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประสานงานเก่ง มีอุดมการณ์ในการพัฒนาสังคม ยึดมั่นในหลักความดี **๒) ปัจจัยด้านชุมชนและท้องถิ่น** ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชนที่ดี ชุมชนมีกลไกในการจัดการที่ดี เช่น การมีกลุ่มเครือข่ายการดำเนินการ การประสานภาคี และการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่อง สมาชิก อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้การสนับสนุน มีการโครงการกิจกรรมที่ต่อเนื่อง และ **๓) ปัจจัยภายนอก** ได้แก่ การส่งเสริมของคณะสงฆ์ในระดับจังหวัดและภาคีนักพัฒนา การมีส่วนร่วมของ อ.ป.ท. และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ การมีกองทุนสนับสนุนหรือหน่วยงานภายนอกสนับสนุน การพัฒนาระบบของหน่วย อ.ป.ต. ที่ดี การยึดมั่นในหลักการทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

โดยสรุปธนาการความดี เกิดขึ้นภายใต้หน่วยงานที่เรียกว่า “หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล” ที่มหาเถรสมาคมมีมติมอบหมายให้พระสงฆ์ในระดับเจ้าอาวาสในตำบลนั้น ๆ ได้มีการดำเนินการเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการสงเคราะห์คนในชุมชน มีแนวคิด ๒ ประการ คือ **๑) เพื่อป้องกันสิ่งไม่ดี** มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณภาพ สามารถที่จะดำเนินชีวิตไปได้อย่างสงบสุข ละเว้นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของคนในสังคมเช่น การเมาสุรา สูบบุหรี่ ยาเสพติด การพนัน เป็นต้น **๒) เพื่อพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนความดี** โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อสมาชิกร่วมทำกิจกรรมความดี ก็จะได้รับคะแนนแห่งความดีตามเงื่อนไขของธนาการ อันเป็นการการเสริมสร้างคุณธรรมองบุคคลและสังคม สร้างสังคมสุขภาวะ การยกย่องเชิดชูคนดี เป็นต้น โดยมีเป้าหมายหลัก คือเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การเสริมสร้างความดีและสังคมคุณธรรม การจัดสวัสดิการชุมชน เป็นต้น ผลจากการดำเนินการธนาการความดีสามารถทำให้คนในชุมชนมีความสุข มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งมีวัด โรงเรียน ชมรมในชุมชน และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมดำเนินการจำนวนมาก ส่วนลักษณะกิจกรรมที่เด่นของธนาการ ประกอบด้วยการสร้างเมนูความดี หรือวิธีการที่จะทำความดีให้ปรากฏ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตสมบูรณ์แข็งแรง โดยได้รับค่าความดี

เป็นสิ่งตอบแทนแล้วสามารถนำมาแลกเปลี่ยนสิ่งของได้ ภายใต้หลักการที่ว่า ทำความดีสร้างค่า
ความเป็นคน ยามขัดสนเราให้แลกเปลี่ยนสิ่งของ ธนาการความดีนับว่าเป็นนวัตกรรมการเผยแผ่
คำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ทำนามธรรม ให้เป็นรูปธรรมได้อย่างดียิ่ง.